

Modèlics

odelicons

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

Gener 2018

Núm. 46

ELS NOUS PARADIGMES

INDEX

Editorial	2
Per començar.	
De ben-estar i ben-ser	
Toni Bennasar	3
Taula Rodona	
La vida de matrimoni i el	
ministeri sacerdotal	5
- Mateu Ramis Canyelles	
- Josep Garau Trias	
- Andreu Carrió Català	
- Joan Andreu Alcina	
- Lina Torres Quetglas	
- Catalina Estrany Vidal	
*Reflexions d'un psicòleg	14
- Rafel Servera Blanes	
*Reflexions d'un historiador	17
- Pere Fullana	
*Reflexions d'un teòleg	21
- Sebastià Salom Mas	
Col·laboracions	
- Reflexió:	
Fer present el regne	
Guillem Ramis Moneny	25
- Després de	
"el meu primer dia"	
Pere J. Amengual	33
Opinions.	
- Jaume Bonet,	
un capellà carismàtic,	
fundador del "Verbum Dei"	
Joana M. Serra	41
Cròniques	
- Crònicó 1.	
Trobada a Monti-sion	
Jaume Gual	47
- Crònicó 2	
Dinar de companyonia	
Miquel Jaume	50
- Crònicó 3	
III Trobada de corals	
Miquel Jaume	51
Entrevista	
Bartomeu Socias	
Domingo Mateu	51
Cavil·lades d'un desenfeinat	
- Records d'un "CLUB" que es	
convertí en un "CLAP"	
Jaume Sancho	65
Aplec de fotografies	45
Pàgina web	
www.amicsdelseminari.com .	46
Anècdotes i contarelles	52

Consell de redacció:

Pere Amengual, Toni Bennasar,
Jaume Gual, Domingo Mateu,
Sebastià Salom, Jaume Sancho.

Disseny i edició:

Macià Llabrés

De ben-estar i ben-ser

Toni Bennasar

Què és el que s'entén quan hom pregunta: "com estàs?" Segur que la majoria entén que li pregunten per la salut, que és considerada una preocupació primordial.

A vegades la pregunta pot ser un poc més concreta. Es pot preguntar: "Com et van les coses"? Què suggeriria aleshores aquesta pregunta? Podria suggerir que et pregunten per aspectes econòmics o de feina o d'altres considerats importants de cara al "benestar" de la gent.

¿Podria haver-hi algú que pensàs que li estan preguntant per qualche cosa relacionada amb els seus valors existencials? O per si se sent realitzat? O per si la seva vida té un sentit i coherència? No, no ho crec. Això no es pregunta, a no ser dins un clima d'ajuda psicològica.

Per què estan absents aquests temes dins el diàleg ordinari? Perquè es creu que, si la salut està bé, es té feina i es conserva una bona valoració social i equilibri familiar, ja es tenen tots els requisits precisos per sentir-se bé.

Intentem ara gratar un poc per descobrir els vertaders motius d'aquesta absència.

Hi ha un símbol que em pot servir per explicar aquesta qüestió.: la ceba. Molts s'estranyaran que apel·li a aquest bulb per explicar una cosa tan existencial.

Tothom sap que la ceba té moltes capes. Quan llevam una capa externa en trobam una altra. Cada capa que llevam ens du a una altra que està més a prop de l'autèntic nucli del bulb, però encara no és el nucli, únicament ens hi apropa.

Apliquem ara aquesta comparació a la persona. Jo diria que el nucli de la ceba equivaldria a l'essència de la persona. És el que origina les baixades i pujades d'estat d'ànim sovint aparentment inexplicables. L'essència és allò que no canvia passi el que passi. Les capes són proteccions d'aquest nucli. Freud diria que són "mecanismes de defensa" que hom ha anat creant per defensar-se de les inclemències patides durant el creixement personal.

Cada una d'aquestes capes té la seva perspectiva, un camp de visió propi. Els psicòlegs gestàltics en diuen "el camp fenomènic", entès com la realitat tal com és percebuda per una persona que viu i actua en aquella capa. Ningú no pot veure ni entendre una realitat que correspon a una altra capa. Això ho saben molt bé els psicòlegs que es dediquen a la psicoteràpia. Per molt clar que vegi un terapeuta quina és la causa dels problemes d'un pacient, mai no se li ocurrerà dir-li-ho. El pacient no entendria res i a més podria produir un efecte contrari. El mateix pacient ho veurà quan arribi a la capa corresponent. Aleshores s'adonarà de la parcialitat de l'anterior, però encara no podrà veure l'essència perquè no hi haurà arribat. (S'hi arriba alguna vegada? Jo crec que no).

El problema és pensar que aquest camp propi és l'únic possible i que per tant tots els qui en tenen un altre estan equivocats. És el que és anomenat "pensament únic".

He conegut casos en els quals el subjecte era incapaç de percebre allò que era de sentit comú i evident per a tothom. La capa on s'havia establert no li ho permetia.

Però, quina relació té això amb el problema de la comunicació que he plantejat al començament? Per què no és un tema de la conversa ordinària una dimensió tan important? Perquè tothom dona per ben entès que molt poca gent té la porta oberta a aquesta dimensió. Se'n té prou amb la problemàtica del ben-estar. Per què ficar-se en la del ben-ser? No és un camí gens fàcil el que condueix al nucli. (“Entrau per la porta estreta...” Mt.7,13)

Hi ha dos verbs que ens poden donar llum per a captar més de prop aquesta progressió de l'estar al ser. Es tracta dels verbs “entendre” i “comprendre” (ja els vaig al·ludir en un anterior article d'aquesta revista: nº 34, gener 2014).

Per a molta gent són dos verbs sinònims o d'un significat molt similar. Per a mi no ho són. Existencialment, no ho són. La vida mateixa crea els condicionants que permeten passar d'un a l'altre.

Què és entendre? És la captació d'unes dades que, una vegada elaborades en el cervell, ens proporcionen un significat.

I comprendre? És quan aquest significat et commou i et mou. Et canvia. Comprendre està dins la dimensió de l'experiència vivencial. La fe religiosa és d'aquest ordre de vivències quan és autèntica.

¿No és veritat que existeix una diferència enorme entre el qui parla des d'allò que entén i el qui parla des d'allò que comprèn? Parlar des de la comprensió (des de les conviccions) potencia un clima propici perquè els qui escolten també comprenguin, s'impliquin, se sentin commoguts.

Jo, escoltant alguna homilia, he pensat qualche vegada que el qui parlava entenien el que deia però no ho comprenia, tan poca era la convicció que acompanyava les seves paraules.

Moltes són les idees, genials algunes d'elles, que he sentit a les classes a les quals he assistit, però les que record més i m'han estat més útils són aquelles que eren dites per professors que les deien amb passió perquè les comprenien. Si hagués de posar un exemple ara anomenaria el professor Josep M. Rovira Belloso: un home plenament implicat amb el que deia i que actualment, malgrat ja superi els 90 anys i no pugui escriure a causa de l'edat i problemes de salut, encara dicta les seves reflexions. (L'últim llibre seu és “El banquet amagat” 2017, Herder).

No li falta aquesta passió a l'Església actual? No hi ha una excessiva tebiesa? (“Tan de bo fossis fred o calent, perquè ets tebi et vomitaré...” Apoc. 3,16).

Per a rejuvenir l'Església no és suficient amb un papa que parla diferent que els anteriors. No, fa falta comprendre, superar capes protectores, acostar-se a l'essència de la persona, superant capes fins acostar-se al nucli, a la zona on no es necessiten proteccions, a la del ben-ser.

¿No era això el que volgué significar el germà major de la nostra raça, i aviat segurament sant, quan escrigué: “Si no ens entenem per llenguatge, entenguem-nos per amor”?

LA VIDA DE MATRIMONI I EL MINISTERI SACERDOTAL

L'equip de redacció de la revista “Modèlics i modelicons” proposarem per al present número una Taula rodona que tractàs sobre la llei del celibat imposat per l'Església catòlica als preveres. I volguérem partir des de l'experiència de la vida de matrimoni dels capellans secularitzats i dels diaques permanents, perquè dialoguin sobre els avantatges i els inconvenients que veurien si haguessin de compartir una vida de família amb la responsabilitat de presidir les celebracions del culte.

Per a formar part d'aquesta Taula rodona hem triat dos preveres secularitzats, dues esposes de preveres secularitzats i dos diaques permanents. I els hem enviat unes preguntes, perquè les contestin per escrit. També hem demanat tres reflexions a tres coneixedors del tema des d'aspectes diversos, com són la psicologia, la història i la teologia moral.

I abans de fer-los les preguntes concretes que ens havien de contestar, a títol d'introducció, els hem fet el següent “Status Questionis”, com solien començar les tesis de la teologia escolàstica.

¿Creus que encara perdura una idea d'incompatibilitat (o teològica, o moral, o històrica) entre la relació sexual i la presidència del culte cristià? ¿Creus que encara es considera més perfecte l'estat del celibat que no l'estat del matrimoni? ¿Creus que potser queden encara a l'Església catòlica residus del judaisme sobre la impuresa legal que inhabilitava per a la celebració del culte?

¿Per què, per exemple, un prevere està obligat al vot del celibat? ¿Per què un prevere que vol contreure matrimoni és obligat a deixar d'exercir el ministeri sacerdotal? ¿Per què, en canvi, un home casat pot ser ordenat de diaca i presidir les celebracions d'alguns sagraments? ¿O per què un diaca, després de l'ordenació, ja no es pot casar? ¿O per què un diaca casat, en cas de quedar vidu, no s'ha de poder tornar casar? ¿O per què, per exemple, els capellans ortodoxos es poden casar abans de ser ordenats, i, en canvi, no es poden casar després d'haver estat ordenats?

Els capellans secularitzats consultats:

Mateu Ramis Canyelles: L'any 1945 neix a Santa Maria del Camí. Estudia el batxillerat en el col·legi Beat Ramon Llull d'Inca, i després en el Seminari diocesà i a La Sapiència. Ordenat de prevere el 1969, és destinat a Perú (Chimbote, Lima i Piura). Adscrit al moviment ONIS. El 1976 retorna a Mallorca i treballa en Associacions de Veïns, Comitès de Solidaritat i milita a O.E.C. El 1985 és professor d'autoescola i el 1986 soci d'Autoescola Kalet S.L. El 1986 es

casa amb Margalida Payeras i tenen tres fills: Maria del Mar, Gabriel Àngel i Laia. Treu la llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat en Història per la UIB entre 1990 i 1996. És redactor de la revista local Coanegra. Separació matrimonial l'any 2011. Jubilació l'any 2015. Actualment treballa en la recerca arqueològica.

Josep Garau Trias: Vaig néixer un 16 de maig de 1959, a Pòrtol. Però la professió del meu pare, que era militar, comportà molts canvis de vida, de lloc i estil. A Palma, en primer lloc, i de l'escola municipal al Col·legi de Monti-sion. A Lleida, a Melilla i a Barcelona anys després. Finalment, l'adolescència fou portolana però l'escola de ciutat, l'Institut Ramon Llull. Acabada la secundària, hi hagué un intent de presentar-me a l'acadèmia militar de Saragossa, més per influència paterna que altra cosa. Un any de Ciències Empresarials mentre feia el servici i arribant a "cabo d'artilleria"

fou el darrer que vaig fer abans de declarar al rector de Pòrtol, aleshores Don Tofol Trías, al cel sia, el meu desig d'entrar al Seminari. La vocació? Molt íntima, secreta, entre Déu i jo fins que ho faig públic. Era el 1978, i aleshores jo tenia dinou anys quan vaig entrar al Seminari. Al 1985 vaig ésser ordenat de diaca, a la Sapiència (actualment Seminari Major) i, per octubre del mateix any, de prevere a sa Pobla, per Don Teodor Ubeda. Al 1988, vaig anar al Perú, a la Diòcesi de Cajamarca, a les parròquies de Cascas i Contumazà. Vaig ésser allà cinc anys, no fàcils però molt rics en experiència. En tornar, vaig estar de formador un any al Seminari menor i l'any següent anava a Roma a fer una llicenciatura en Teologia, a la Gregoriana. Passats els dos anys de rigor, som anomenat formador del Seminari Major i professor del CETEM. Després, a l'any 2000 reb el nomenament de rector de Bunyola i Palmanyola. Un any després, deixo Bunyola i som escollit director del CETEM i l'Isucir. Al 2006 deixo Palmanyola i passo a ésser vicari de Sant Jaume, però mesos més tard demano la secularització. A l'estiu del 2007 me caso civilment però en presència dels molts amics preveres (no tenia dispensa encara). Actualment tinc quatre fills i una dona que estimo, i em sento feliç i tranquil, amb l'ajuda de Déu "que no falla mai".

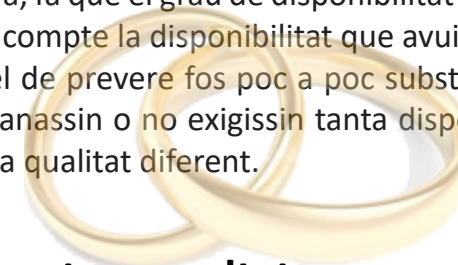
1ª pregunta, formulada als dos capellans secularitzats:

¿De quina manera creus que hauria influït la teva vida de matrimoni, si, estant casat, haguessis pogut continuar exercint com a capellà? ¿Per qüestions econòmiques, pel tema de la disponibilitat, o per altres temes?

Resposta de Mateu Ramis: Puc estar equivocat, però crec que hagués influït positivament. El matrimoni ha estat per a mi una experiència humana enriquidora. Tant la relació amb la dona, com amb els tres fills/es. Estic convençut que m'han ajudat a madurar com a persona. I tenc la convicció que l'exercici de la paternitat potencia una actitud d'entrega cap als altres. En el meu cas crec que ha desenvolupat tant la comprensió, com la generositat, com l'esperit de sacrifici. I sobretot la relació i diàleg continu amb la dona ha representat un repte que sovint m'ha obligat a fer canvis en la manera de pensar i viure (tema masclisme, feines de la casa, educació dels fills). Tenc la convicció que la convivència diària i íntima amb un altra persona és una experiència humana profunda. Dins la família, encara que no s'hi pugui descartar el fracàs en alguns casos, quan resulta positiva ens fa millors persones. I sobretot posa a prova els nostres principis i valors, i ens fa tenir sempre els peus molt a terra a l'hora de dur-los a la pràctica. Per tot aquest conjunt de raons, crec que un capellà casat –amb una relació enriquidora amb la seva parella i fills- seria capaç de dur endavant un exercici pastoral molt realista i molt humà.

Respecte a la disponibilitat, no veig que el matrimoni hagi de minvar-la. Depèn de l'actitud de la persona. De la meua limitada experiència puc dir que vaig poder dedicar deu i dotze hores diàries, durant molts d'anys, a la meua professió de professor d'autoescola. Vaig tenir tres fills i vaig poder fer una carrera a la UIB, mantenint una certa militància política i alguns hobbies personals. I crec que no he estat irresponsable, ni la amb família ni amb les feines de la casa, perquè la meua companya també tenia la seva pròpia professió. Crec que la manca de disponibilitat dels casats no passa de ser una suposició no demostrada que ha servit a la jerarquia eclesiàstica tradicionalista per defensar unes posicions preconcebudes. I per a la jerarquia, evidentment, un cèlibe és més manejable que un casat amb família.

Resposta de Josep Garau: Cada cas és diferent. El meu cas, poc comú, d'haver rebut el do de quatre fills, petits ara encara, fa que el grau de disponibilitat i la capacitat adquisitiva podrien restar tocades, si tenim en compte la disponibilitat que avui en dia es demana al prevere. Es tractaria que aquest model de prevere fos poc a poc substituït, o, en tot cas, ampliat amb altres models que no demanassin o no exigissin tanta disponibilitat horària, poder dedicar menys temps però amb una qualitat diferent.

Els diaques permanents consultats:

Andreu Carrió Català: Natural de Sant Jordi (Palma) de 64 anys. Casat amb Antònia Maria Capellà Alemany natural de Sant Jordi. Tres fills: Tomeu, Francisca, i Antònia, mestres d'escola. Sis nets de set a un any: Neus, Júlia, Martina, Andreu, Jana i Marta. Professions : forner-pastisser i als darrers anys ferreter. Jubilat. Quaranta anys de casat i 25 de diaca. Serveis pastorals i llocs: 14 anys a la parròquia de Sant Jordi, 10 anys i pico a les parròquies de Pòrtol i Sant Marçal, actualment a la parròquia de Santa Maria del Camí, Binissalem, Consell i Alaró. Tasques: totes les pròpies del ministeri diaconal. L'ofici de diaca (el tercer), és el més important, i en el qual m'hi he sentit més identificat i realitzat.

Joan Andreu Alcina: Va néixer a Palma l'any 1967. És casat i té dos fills. És professional de l'Assessoria d'Empreses des de 1990 i és diaca permanent des de 2006. És llicenciat en Filosofia i Lletres i en Teologia, diplomat en Ciències Empresarials i Màster en Assessoria Fiscal i Tributació. És professor de l'INSUCIR, del CETEM, de la UIB i del CESAG. Ha publicat diferents llibres i articles a revistes especialitzades sobretot de temes filosòfics, teològics i sobre Ramon Llull.

2ª pregunta, formulada als dos diaques permanents:

¿Quina contribució creus que la teva vida de matrimoni aporta al teu ministeri de diaca, positivament o negativament?

Resposta d'Andreu Carrió: Absolutament positiu. Molt positiu. El compartir la meua vida amb una persona enamorada, amb una opció de vida (compromís) de parella em fa molt feliç. Aquesta realitat es traspuia i es nota en l'exercici del ministeri . L'esposa, fent un símil, és com la llar dels germans de Cafarnaüm on Jesús sempre hi trobà acollida, estimació, repòs i

pau. Era com l'espatlla on reclinar el cap i plorar. L'esposa és com una abraçada de consol que sempre necessites.

Resposta de Joan Andreu: Començarem pels aspectes més negatius. Bàsicament la problemàtica que es presenta és haver d'integrar les responsabilitats derivades de la vida familiar i matrimonial dins la tasca diaconal. Aquesta dificultat s'alleugera quan l'esposa també pot participar d'algunes tasques de pastoral concretes. La resta d'aspectes que es poden considerar són clarament positius. Disposar d'un espai de convivència humana on compartir alegries i tristors ajuda a l'equilibri emocional del diaca. Haver d'integrar en el teu projecte vital les aspiracions legítimes d'una altra persona fa possible i necessari el fet d'haver de relativitzar el teu ego personal. Si a més el matrimoni ha tengut la fortuna d'experimentar la maternitat/paternitat, la contribució al ministeri diaconal es veu reforçada. En definitiva la paternitat és una de les versions humanes més completes de l'amor de Déu. En primer lloc perquè els fills són el fruit de l'amor a la teva esposa (i viceversa), però és un amor el fruit del qual implica compromís i renúncia davant el nou ésser humà que irromp (en sentit fort) en el si de la parella.

Les companyes dels capellans secularitzats consultades:

Lina Torres Quetglas: Na Catalina Torres (Lina per a tothom) va néixer fa 66 anys al barri de Son Coc de Palma. Les primeres lletres les va aprendre de les RR. Franciscanes del C/. Antillón, més tard i compaginant el treball d'administrativa va cursar el 6 anys de batxiller nocturn al IES Sant Josep Obrer i al Joan Alcover. Té una vida laboral de 48 anys, com a administrativa, com a monitora del Servei d'Acollida per a dona i família (S.A.D.I.F.) i a un casal per fomentar l'autonomia personal de les persones grans. Fa tres anys es va jubilar. Durant 20 anys va pertànyer al Moviment Escolta i als Escoltes de Mallorca, col·laborant també amb l'Escola de l'Esplai. Catequista i animadora del grup de confirmació de la parròquia Immaculat Cor de Maria, durant uns anys. A l'any 1981 es va casar amb en Tomeu Morey i Ferrando, i tenen 3 fills.

Catalina Estrany Vidal: Nascuda a Inca l'any 1972. Vaig estudiar a la Salle i a la Puresa. Als 18 anys vaig entrar a la Congregació de la Puresa, on vaig romandre un espai de dotze anys. Vaig obtenir el títol de Diplomada en Ciències Religioses a Roma, i el Magisteri, a l'actual CESAG (Alberta Jiménez). Vaig obtenir la llicenciatura en Psicopedagogia a la UOC. Estic treballant com a PT (Pedagogia Terapèutica) a l'Institut Berenguer d'Anoia d'Inca, a una aula UECO (Unitat Educativa Específica en Centre Ordinari), d'ençà del curs 2006-2007. Em vaig casar l'any 2007 i tinc quatre fills meravellosos.

3ª pregunta formulada a tots:

¿Creus que l'Església ha mantingut al llarg de la seva història una falsa idea sobre la relació sexual?

Resposta de Catalina Estrany: L'Església ha fet diferents plantejaments al llarg de la història. Jo no diria una falsa idea. Tal vegada idees allunyades de la realitat, del món en el qual vivim. L'Església intenta fer plantejaments i la societat va sempre dues passes endavant. Cal revisar-ho i retornar a l'Evangeli, un Evangeli viu, actual, l'Evangeli de sempre.

Resposta de Joan Andreu: De manera majoritària crec que sí, que l'Església ha mantingut una falsa idea sobre la relació sexual. I no tan sols l'Església, sinó moltes persones d'Església. Per part dels cristians masculins hi ha hagut una tendència a veure en la relació sexual una espècie de conquesta d'un botí accentuant la dimensió de plaer físic del sexe. S'ha entès el sexe com un dret inherent al matrimoni. Al contrari, moltes esposes cristianes han entès el sexe com a quelcom fatigós i fastigós, una càrrega més derivada de l'estat de dona casada. També pens que algunes dones cristianes massa vegades han vist el sexe com a quelcom de la seva propietat i que només estaven disposades a "donar" al marit si aquest estava a l'alçada de les expectatives. No s'ha tengut clara la dimensió d'intercanvi emocional i d'unió personal que les relacions sexuals poden suposar al marge de la seva obertura a la vida.

Resposta de Pep Garau: Al llarg de la història l'Església ha tingut moltes idees de la relació sexual, i sovint contradictòries. Potser la influència de contextos diferents i d'idees religioses i filosòfiques diverses hagin ajudat a això. Crec que el que és innegociable és el component de misericòrdia que el mestre Jesús aplicava sempre també en aquest àmbit.

Resposta d'Andreu Carrió: En general sí. L'Església ha concebut la sexualitat com un mal menor, orientada essencialment cap a la procreació, no com un valor necessari i positiu per a l'estabilitat emocional i afectiu de la persona.

Resposta de Mateu Ramis: No he aprofundit especialment en la història de l'Església. De forma genèrica, pel que sé, quan durant els primers segles s'expandeix el cristianisme per l'Orient, rep una gran influència del maniqueïsm (Persia, Síria i Egipte). Segons aquesta filosofia només l'esperit es bo. El cos i tota la matèria son dolents. Sembla que l'Església va rebre molta influència d'aquest pensament negatiu. I no crec que el maniqueïsm hagi d'esser el nucli del missatge de Jesús de Natzaret.

De tota manera més que les idees, és important veure els fets de l'Església. I veim que al llarg dels segles la jerarquia eclesiàstica ha viscut una doble moral en relació al sexe. Crec que és difícil defensar que la majoria de religiosos i en particular la jerarquia hagin mantingut un celibat exemplar en la seva vida privada. Però al mateix temps ha imposat una moral sexual i una repressió dràstica per als altres: modèstia, decència, virginitat, celibat, sexe només per procrear, heterosexualitat, etcètera. Una doctrina que ha fet patir a molta gent humil i honesta. En resum, per a mi, l'Església sobre la relació sexual, més que una falsa idea, ha defensat una doctrina maniquea i poc realista i ha volgut imposar una moral poc humana.

Resposta de Lina Torres: Les relacions de parella van més enllà de les relacions físiques, és un intercanvi d'emocions, de comunicacions vitals, d'amor i respecte. Les relacions sexuals per a l'Església sempre han estat un tema tabú i prohibit, que ha comportat una visió molt negativa de nosaltres, les dones. (Recordem que n'Eva va ésser la culpable de fer "caure" n'Adam).

Avui a la maduresa de la meua vida, crec que les relacions sexuals, tant les heterosexuals, com les homosexuals, formen part de la nostra vida i ens enriqueixen com a éssers humans. No obstant, a l'escola ens digueren que la virginitat era millor que les relacions sexuals. Després has de saber i poder evolucionar per arribar a la pròpia conclusió.

El celibat es perfecte per a les persones que han pres aquesta opció, però també em sembla perfecte si canvien de parer. Total, hem vingut al món per ésser feliços i no per viure reprimits.

4ª pregunta també formulada a tots:

¿Creus que la vida de parella i de família enriqueix, o no, el ministeri sacerdotal? ¿Quins avantatges i quins inconvenients veuries en el fet de poder compartir la vida de prevere i la vida de matrimoni?

Resposta de Lina Torres: Quan és una parella que s'estima i es respecta, enriqueix i honra el ministeri sacerdotal i qualsevol altra professió. Pensem en els metges/ses, els policies, els polítics, els qui treballen a una ONG etc. ¿Creim que són menys professionals pel fet de tenir parella? Per què hauria d'ésser un inconvenient per un a sacerdot? Supòs que tot dependria de com el sacerdot gestiona la seva vocació i la seva família.

L'esposa podria ésser, perfectament, un bon recolzament per a tota la tasca pastoral, aportant estabilitat emocional, compartint la vida, inquietuds, donant i rebent amor i possibilitant la joia de tenir fills. Sense oblidar aportar també una bona dosi de realisme i pragmatisme, en una paraula, tocar de peus a terra.

Resposta de Joan Andreu: Per a mi la resposta a aquesta pregunta és molt clara i objectiva. En primer lloc, tant l'estat de vida matrimonial com l'estat celibatari són un carisma personal (sant Pau ja ens ho recorda). En segon lloc, per a aquells sacerdots que tinguin aquest carisma matrimonial els punts positius apuntats en relació als diaques són totalment extrapolables al ministeri sacerdotal. En concret, alleugeriria el problema de la soledat personal (quan el prevere no viu en el si d'una comunitat) i li faria relativitzar determinats aspectes derivats d'un jo massa acostumat a fer el que vol sense tenir en compte els altres.

Resposta de Pep Garau: És veritat que el grau de disponibilitat del casat, i més encara si es tenen fills, és exigü respecte a la del cèlibe. I que les necessitats econòmiques i l'aspecte de dedicació laboral també van en detriment de la dedicació. Però, com deia abans, això resta compensat per una riquesa de visions i d'experiència que complementen, no substitueixen, però sí enriqueixen el perfil de prevere, ara limitat a la visió del cèlibe, meravellosa, però no completa.

Resposta de Mateu Ramis: Ja he manifestat que crec que la vida de parella podria enriquir la tasca de qualsevol que es consideri cristià i vulgui donar testimoni dels valors cristians.

Com a inconvenient, tenc un dubte: si quan la relació de parella falla i fracassa, això podria repercutir sobre el prevere casat. Tanmateix és difícil pronosticar si aquest fet ha de resultar també sempre perjudicial a efectes pastorals. (Recordem l'experiència del profeta Osees).

Resposta de Catalina Estrany: Sí, la vida de parella i de família enriqueix el ministeri sacerdotal i més avui dia que ens trobam amb menys preveres. Parlaria de molts avantatges i d'alguns inconvenients. Començant per aquests darrers, el temps que es disposaria per a dedicar al seu exercici seria menor que en el cas del cèlibe. La dedicació a la família, als fills, i a la vida laboral per a sustentar la família faria difícil una dedicació ampla a l'exercici del ministeri.

En canvi, els avantatges serien superiors: El testimoni des d'una vessant més propera a la societat; presentar una imatge de comunitat que recorda i reviu les primeres comunitats

cristianes; donar entrada a nous aires, noves maneres de viure la fe en Jesús; un servei que enriqueix l'Església des de noves perspectives.

Resposta d'Andreu Carrió: Sí, la vida de parella i de família enriqueix el ministeri sacerdotal i per moltes raons. Per posar-ne una, pens que és molt important per al creixement humà: espòs, pare, padrí. Una persona fadrina, cèlibe, manté en el seu tarannà de cada dia hàbits, costums, feina, lleure amb aquest plantejament: jo faré, jo vull, a mi m'agrada... és a dir projectes personals. Una persona casada, en canvi, el primer que ha de fer és canviar el "xip" de fadrí i ha de passar del "jo" als "nosaltres", ha de dialogar, pactar, confrontar, decidir, optar d'acord amb la seva parella, i això comporta un creixement personal, humà i cristià molt important. Per al diaca casat la família és la primera comunitat que ha de servir i de la qual se n'ha de servir per a poder servir, després, les altres comunitats cristianes que no pertanyen al seu cercle familiar.

Els inconvenients els veig no per a la persona del capellà, sinó per a la institució, perquè hauria de millorar substancialment la remuneració dels sacerdots casats per a poder mantenir dignament la seva família pròpia. I una segona cosa que pens com a inconvenient és que l'estat del celibat, per dir-ho d'alguna manera, és més "lleuger" en el sentit que no té responsabilitats d'espòs i pare, encara que moltes vegades sí d'altres familiars, com pares i germans. La jerarquia veu el capellà cèlibe més "alliberat", més "disponible" però també és cert que no està mancat de "risks" personals, afectius, sexuals, soledat. Jo accentuaria la solitud que pot patir un capellà cèlibe

5ª pregunta també formulada a tots:

Altres aportacions o reflexions que vulguis fer sobre el tema.

Resposta de Pep Garau: El ministeri sacerdotal ha de revisar-se, almanco en la seva dimensió pastoral, no tant dogmàtica. El prevere no ha d'ésser un clergue, un separat, sinó llevat dins la massa, compartint el quefer del poble, carregant la seva creu. Si el cèlibe es converteix en un «fadrinot», es fa un trist favor al ministeri i a l'Església de Jesús.

I torn insistir, no es tracta de llevar el prevere cèlibe, sinó d'enriquir amb noves maneres els ministeris de l'Església.

Resposta de Catalina Estrany: "No sufoqueu l'Esperit", diu sant Pau. Deixem que l'Esperit bufi i ens obri nous horitzons per a proclamar la Paraula, l'Evangeli. Som part de l'Església i ho seguirem essent exercint o no el ministeri, essent religiosos o religioses, preveres o laics... tots som poble de Déu.

Resposta de Lina Torres: Voldria aprofitar l'avinentesa per expressar la meua perplexitat per la instauració del diaconat permanent. Personalment em sembla molt bé donar l'oportunitat a un bon home i casat que pugui ésser ordenat i exercir de diaca, però per a mi no deixa d'ésser un fet contradictori ja que a sacerdots que es volen casar se'ls obliga a deixar el ministeri.

El meu espòs és sacerdot, és una bona persona, amb ell em sent estimada i respectada, és un bon pare i ha estat un bon sacerdot. No obstant, pel fet de casar-se, legalment, no pot celebrar cap sagrament. I jo em deman: Per què ell no pot i un diaca casat sí? El meu espòs va estudiar al seminari de Palma i a la Universitat Pontifícia de Salamanca, té una bona preparació eclesiàstica, i pel fet de voler-se casar, ¿l'Església ha de tirar per la borda el valor de la seva preparació, cultura i el seu ministeri? ¿I les despeses i el temps que l'Església ha invertit en

ell? No hi ha cap empresa que es desfaci tan fàcilment del seu personal més qualificat i que ella mateixa ha preparat. Quina malversació resultaria!! D'aquí la meva perplexitat.

I em deman: ¿No s'haurà instaurat el diaconat permanent per evitar la incorporació dels sacerdots secularitzats?

Resposta de Mateu Ramis: Jo crec que l'Església catòlica està enrocada i que no va per bon camí en aquest tema. Es una opinió personal i ho dic sense presumir. La situació actual és que els joves ens han donat l'esquena i que no hi ha prou vocacions sacerdotals. I aquest tema em tem que anirà de cada vegada a pitjor.

Altres esglésies cristianes admeten el matrimoni dels preveres i no fan obligatori el celibat. Igual com ho era abans del concili d'Elvira del segle IV. ¿O potser ens atreviríem a dir que aquestes esglésies no porten al món actualment el missatge de Crist o, dit d'altre manera, que el missatge de Crist a través d'elles no és ara un ferment de salvació dins les societats on elles actuen?

Un altre tema molt lligat amb el celibat és el del dret al sacerdoci per part de les dones. Sembla desgraciadament que la jerarquia catòlica amb aquest altre tema s'ha tancat de forma similar amb l'argument de la Tradició, ignorant que les nostres tradicions històriques les han fet homes limitats i pecadors com nosaltres mateixos. Però tot això es pot canviar. Basta voler fer-ho. Basta recordar els concilis i contemplar l'evolució doctrinal al llarg dels segles.

La meua concepció de l'Església actual (esper no estar dins l'heterodòxia) és que segueix essent una institució tremendament contradictòria, com ho ha estat sempre. Basta contraposar els seus sants/es i màrtirs amb la simonia de tota l'edat mitjana, els inquisidors, les creuades (incloent-hi la guerra civil espanyola), els clergues pederastes i una llarga llista de conductes gens cristianes.

Però al mateix temps les esglésies cristianes són l'instrument mitjançant el qual avui dia encara es retransmet el missatge de Crist al món.

Crec que la comunitat cristiana es torbà molt poc a traïr a Jesús, com ja ho feu l'apòstol Pere en vida del mateix Mestre. Al segle primer, ja una sèrie de bisbes, per afany de poder, es varen inventar el concepte de Jerarquia. (Jesús havia deixat clar que entre els seus això no havia d'existir, sinó sols "servir"). Establiren una divisió anticristiana entre seglars, preveres, bisbes i Papa. Imitaren l'Imperi romà i s'ajuntaren amb el poder polític a partir dels emperadors Constantí i Teodosi: unió nefasta de la qual encara no ens hem alliberat i que de llavors ençà ens fa anar "de rota batuda" en relació als principis autèntics de l'Evangeli.

Així i tot, només la permanència de l'Esperit explica que dos mil anys després, nosaltres mateixos encara hàgim tengut l'oportunitat de conèixer la bona nova de l'Evangeli. I precisament per mitjà d'aquestes esglésies, sovint tan pecadores. I com nosaltres, el món actual rep l'Evangeli pel testimoni tant de l'Església catòlica com de totes les altres Esglésies cristianes.

Resposta d'Andreu Carrió: Vull afegir unes reflexions sobre les preguntes introductòries de l'encapçalament.

Sobre el sacerdocí de la dona. S'han de donar passes envers l'accés de la dona al ministeri ordenat. La jerarquia ha d'estar molt atenta als signes dels temps, què son els signes de l'Esperit. Ha d'escoltar amb saviesa la veu del poble de Déu i de la societat. S'està fent una

passa de molta magnitud, obrint una reflexió teològica i pastoral de cara al present i futur de l'Església sobre l'ordenació diaconal per a les dones. Pens que és una qüestió de primera línia i de suma importància per a la vida de l'Església. És entrar dins una altra dimensió eclesial.

Sobre el sacerdocí dels casats. Personalment no tinc vocació sacerdotal, però crec honradament que és vital obrir la porta del sacerdocí als casats, i és absolutament compatible la línia tradicional amb la del celibat. Pens què és oportú dir que obrir el sacerdocí als casats, per l'experiència personal que tinc en el tema del diaconat, no implicarà un augment exponencial de les vocacions.

Una altra reflexió que vull posar damunt la taula és que crec que en un futur molt proper haurem d'assimilar la figura del sacerdot itinerant, com ho foren per exemple, Pau i Bernabé. I que estigués ajudat per capellans o diaques residents que servissin el dia a dia d'una comunitat concreta, a l'estil de Timoteu i Titus.

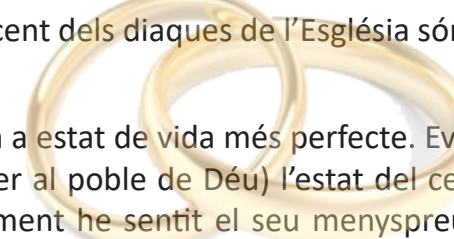
Referent a la possible incompatibilitat entre el matrimoni i la presidència del culte cristià, no crec que n'hi hagi, ni teològica, ni moral, ni històrica. Com tots sabem, hi hagut segles dins la història de l'Església durant els quals el fet de ser casat no implicava cap incompatibilitat amb el ministeri dels diaques, preveres, bisbes, i el papat. Això canvià, entre d'altres raons, degut a la influència de la vida monacal considerada com un estat celibatari, més pur, superior. Però es manté la tradició dels preveres de l'Església catòlica de ritus oriental que poden ser homes casats. I l'Església catòlica admet els preveres casats de l'església anglicana si es passen al catolicisme. La reinstauració del diaconat com a grau propi als homes casats fa que el noranta-vuit per cent dels diaques de l'Església són homes casats i sobrepassen els cinquanta mil.

Sobre el celibat com a estat de vida més perfecte. Evidentment per a un sector ampli de la jerarquia, (no tant per al poble de Déu) l'estat del celibat és considerat superior a la resta de batiats: personalment he sentit el seu menyspreu superioritat. Si es consideren més "perfectes" perquè són cèlibes, crec que cauen en una actitud de supèrbia anticristiana. L'estat del sagrament del matrimoni no es pot considerar, baix cap aspecte moral, manco perfecte. Les relacions afectives i sexuals dels esposos son també sagrament.

Sobre l'obligació del vot del celibat. La norma és aquesta. Davant aquesta realitat pens que si un cristià té la vocació, la crida cap al sacerdocí, ha de valorar moltes qüestions, entre d'altres ha de intentar discernir, (cosa prou difícil segons a quines edats) conèixer-se a fons: ¿serà capaç al llarg de la seva vida mantenir una lluita contra natura de renunciar a l'estat afectiu-sexual en parella? Si l'opció del celibat és una opció convençuda i en total llibertat i es viu en coherència, té tot el meu reconeixement, respecte, i valoració, però en cap cas ho consider una opció superior o més perfecta que la del matrimoni.

Sobre les secularitzacions. Amb aquesta norma tant rígida envers del sacerdots que han demanat la secularització per a poder-se casar, l'Església ha perdut un gran potencial de servei ministerial, potencial que també s'ha perdut travant l'accés de la dona a aquest servei que també ho pateixen les comunitats

Sobre la reinstauració del diaconat feta pel Concili Vaticà II. Com és sabut, en la història de l'Església, quan existia el diaconat els diaques casats també podien accedir als sacerdots, a l'episcopat i al Papat. Però actualment en els documents de l'Església sempre després de la paraula diaca s'empra la paraula "permanent," per a accentuar la diferencia del diaconat dels primers segles. Per què un diaca vidu no es pot tornar casar?. El plantejament és el

mateix, és una qüestió de valoració del dos estats, optant sempre per l'estat del celibat més "idoni" i "valorat" per la jerarquia, obviant una qüestió important i és que el diaca vidu no ha fet cap vot al celibat. Pel fet de quedar-se sense parella desapareix de la seva vida una part important de la seva vocació, perquè Déu el cridà com a casat i la seva esposa formava part essencial d'un equilibri sentimental, sexual, i amorós que imprimeix caràcter al seu ministeri. Pens que és un altre error de la norma. Per informació diré que els pocs casos de secularització de diaques a nivell mundial (no representen ni un u per cent), són per causa d'enviudament de diaques joves amb fills petits. Però aquesta norma de no poder-se tornar casar en el cas de quedar viudos, és la mateixa per als capellans ortodoxos.

REFLEXIÓ D'UN PSICÒLEG

EL CELIBAT: UNA LECTURA PSICOANALÍTICA

Rafel Servera Blanes

Quan vaig rebre la proposta de col·laborar al número 46 de la que jo anomeno "la nostra revista", la meua resposta a les amables paraules d'en Domingo Mateu fou que sí, per suposat, ja que les meves col·laboracions sempre havien pogut esser, més que una resposta a una pregunta directa i central del tema en qüestió, aportacions obliqües i transversals. En Domingo no tardà a contestar-me: "Ens sembla molt adient i interessant que elaboris un text de la manera que proposes. El que importa és que expressis la teua visió des d'una perspectiva psicoanalítica sobre el tema que hem escollit i que ho facis a la teua manera i, com tu sols fer-ho, des del caire més vivencial".

L'Església i la psicoanàlisi

Abans de tot he de dir que, com és ben sabut, l'Església catòlica, apostòlica i romana, l'Església de sempre i de cada dia, no s'ha duit gaire bé amb la Psicoanàlisi. El pensament i la pràctica freudiana, que tant té a veure amb el desplegament de la Il·lustració, han estat vistos per l'Església amb una certa suspicàcia, com també amb una secreta por.

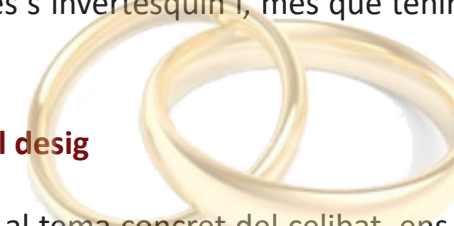
Per la seva part, la Psicoanàlisi tampoc ha mirat amb simpatia l'Església; però, com a diferència d'aquesta -aquella tenia poc a perdre- l'aversion a penes s'ha notat. Aquesta mútua enemistat va esclatar i donà la volta al món quan el conegut monjo benedictí belga, el P. Gregorio Lemerrier va anunciar a través del diari francès Le Monde -era l'any 1967- que ell al llarg de 8 anys havia convertit la psicoanàlisi en pràctica quotidiana en el Monestir de Santa Maria de la Resurrecció, del qual era prior. Això passava a Cuernavaca, Mèxic, i fou possible perquè Mons. Méndez Arceo, de tarannà decididament progressista, fou durant aquells anys bisbe de la diòcesi on estava el citat Monestir.

La controvèrsia, suscitada des del mateix moment en què es va estendre la notícia per tot el món, va culminar amb la clausura, que de manera immediata decretà el Vaticà, del citat monestir on els monjos es psicoanalitzaven, i amb l'expulsió de la vida monàstica del

P. Lemerrier. Aquest, per la seva part, va substituir la seva obra per la creació dels Tallers d'Emaús, en un lloc prop de Cuernavaca, on se seguia practicant la psicoanàlisi, i els horaris comunitaris en aquesta nova vida fora de l'Església seguien essent iguals de rígids que a l'anterior vida monàstica.

A la coneguda dita "no s'apleguen que no s'assemblin" es podria afegir la part contrària que tota cosa té: "és de tant que s'assemblen que no es poden sofrir". La Psicoanàlisi i l'Església s'assemblen en coses de sobres conegudes, però aquí en voldria assenyalar una molt específica: tant els capellans i els altres representants de l'Església, com els psicoanalistes, són *guardadors de secrets*. I tothom sap que guardar secrets dona molt de poder. Aquí amb una important diferència: el poder de l'Església és un poder, a més d'íntim, també públic i social, a més de dedins, també s'exerceix defora; mentre que el poder dels psicoanalistes no sol anar més enllà de l'íntim i el privat.

I parlant de secrets, hi una altra semblança que en aquest cas a l'Església i la Psicoanàlisi les diferencia i oposa: el que fan cada una amb allò que guarden i és *ocult*. Allò que l'Església manté ocult, de forma astutament fingida i al llarg dels segles, l'ha anat convertint en Mestra del Secret, un encertat substantiu que tan bé la defineix. Mentre que la pràctica de la Psicoanàlisi té com a funció primera revelar als pacients tot allò que porten secretament dins el seu Inconscient i desconeixen. Tot allò que en ells és inconscient, sols descobrint-ho, poden arribar a alliberar aquella part oculta que no deixa d'insistir i els porta massa sovint per camins equivocats. I és que *tenim* un Inconscient que ens oculta allò més nostre i més insistent, fent que les coses s'invertesquin i, més que tenir, sia el nostre Inconscient el que ens té ben agafats.

El celibat i el problema del desig

Quan gosam obrir-nos al tema concret del celibat, ens sentim obligats a explorar, entre altres, les tres dimensions que l'Església encobreix entorn del tema del celibat: en primer lloc, els **Doblers** (¿Qui no ha pensat qualche pic que el celibat ha estat i és una manera d'enriquir-se l'Església? ja que tot el que no es reparteix s'acumula...); després, el **Poder** (l'Església a través del segles s'ha convertit en mestra del poder gràcies a la simulació que facilita el secret i que ella sap emprar molt millor que qualsevol altra institució); i de manera especial, el **Desig**, que és un tema sobre el qual, com a psicoanalista, voldria expandir-me breument.

Per entendre el que és el Desig, la Psicoanàlisi ha aprofundit sobre la necessitat que hom té de desferrar-se per arribar a ser ell mateix, és a dir, diferent de l'altre, ja que venim d'una total fusió inicial entre la mare i el nadó, que s'estén després a tota la xarxa de la família. Estam dividits entre aquesta necessitat de dependre de l'altre, d'estar-hi aferrats, i *la por de sentir-nos abandonats* si l'altre ens amolla. Es tracta del desig cap a l'altre i del desig de l'altre cap a nosaltres.

El *segon perill*: que l'altre de qui venim es quedi tan aferrat a nosaltres i que, per tant, ens retengui i no vulgui que ens desferrem d'ell. És l'angoixa i, per tant, *la por de ser envaïts*. Perquè no podem arribar a ser diferents, és a dir nosaltres mateixos, si no ens desferram i els que ens han donat la vida ens ho faciliten, amollant-nos i donant-nos la nostra llibertat. Aquest fet es dona tan freqüentment, que hi ha fills i filles que quasi es podria dir que estan més casats amb els seus, la seva família, que amb la seva dona o el seu home. Record aquella pacient que em deia: "*Quan tenia 19 anys, vaig haver de conèixer en Biel per a poder-me*

separar de la meva mare". I aquella altra que m'ajudà a entendre que hi ha infidelitats que són greus i no es tenen massa en compte, quan m'explicà: "El meu home m'ha estat més infidel que jo a ell, comptant que jo, sí, he tengut algunes petites aventures, però ell moltes vegades m'ha estat infidel quan en lloc de triar-me a mi, ha preferit sa mare, i la seva família".

L'Església en el manteniment del celibat obligatori no ha tengut massa en compte aquesta dimensió del desig humà que necessita distància, marcar diferències i tenir altres persones, que no sien de la família, per a triar o no vincular-se, a fi de poder arribar a ser un mateix. Jo diria que no sols no ho ha tengut en compte, sinó que ha fomentat i enaltit la dependència dels capellans respecte a les seves famílies. Tots els qui hem passat pel Seminari recordam com s'insistia en la devoció a la Mare de Déu, Verge Pura i Immaculada, i s'exaltava el privilegi de les mares dels seminaristes, destinades a tenir un fill capellà. Tenc fotos d'aquells exercicis espirituals que es feren alguns anys a Can Tapera, exclusius per a les mares dels seminaristes, d'on elles sortien enlairades d'haver estat escollides per Déu com a mares de futurs capellans. Potser ara les coses han canviat, però en aquell temps les dones de la família, ja fos la mare, la germana fadrina o la tia que vivia sola, sentien com una vocació de poder servir i cuidar el capellà a la parròquia on fos destinat. Quasi m'atreviria a dir que el costum de l'Església, en relació a la dependència dels capellans respecte a les seves famílies, ha fomentat una certa endogàmia, un cert rerefons d'incest sagrat. Diria més: crec que les famílies, en sentir el privilegi de tenir un fill capellà -no podem oblidar que el fill capellà era considerat socialment un "personatge", que feia un "bon paper"- "l'aviciaven", en el sentit original del terme, de tractar qualcú amb tanta feblesa que s'encoratgen els seus capricis. En relació a l'aviciar, record el que em va dir un dia un pacient (els meus pacients sempre m'han ensenyat un munt de coses): "Qui no té parella no s'esforça". I és cert, fins i tot avui podríem dir de certs grups i persones que no van de fer parella o sols de mantenir-la mentre duri, que el que cerquen és fer sempre el que volen, i no tenir ningú qui els limiti en res. Anar a la seva en tot, fer la seva a l'ampla i sense barreres, donant-se impunement als seus capricis.

Únicament sap estimar qui, **sabent estar sol, ha pogut triar**

Em deman: quina relació hi ha entre un capellà que ha acceptat estar sotmès al celibat, obligat a viure en solitari sense un amor de parella, i algú que vol viure sense que li facin

els comptes, al seu aire i el més còmodament possible? S'ha de dir que en el Seminari, si bé ens ensenyaren a portar una vida d'aïllament, de solitaris, no ens ensenyaren a *saber estar sols*, en el sentit que dona l'escriptor català Jaume Cabrer al terme "soledat" en una entrevista recent: *Una de les urgències de l'educació actual, deia, és ensenyar els joves a estar sols*. Aquest saber estar sol -que analitzàrem extensament en un dels seminaris que vaig animar, "Companyia i Soledat"- és, vàrem concloure, el que fa possible l'amor a l'altre. M'ho confirmà, a més, l'escriptora francesa Catherine Audibert qui, en el seu llibre, per a mi de capçalera, "La incapacitat d'estar sol", exposa de manera sàvia i convincent que únicament, si un sap estar sol, sap estimar. Si sols sap aïllar-se, o s'aferrarà a l'altre convertint-se per a l'altre en un caprici per a ell, o envairà l'altre volent-lo fer seu. L'Església ha insistit molt en el fet que el celibat dona al capellà la possibilitat d'estimar els altres amb llibertat perquè no està vinculat a ningú. I ha tancat els ulls al fet que aquest estimar-ne molts amb llibertat és més possible si un havia pogut, o no, escollir dona o parella, i dins aquesta elecció ha après a estimar perquè és capaç d'estar sol. Diria que d'haver après a estimar algú des de la soledat, cosa molt més factible podent elegir estimar o no algú amb tot el seu desig, els capellans serien més capaços d'estimar amb llibertat.

Voldria poder resumir i acabar el que he anat dient, demanant-me:

***primer**, si el que importa de bon de veres no és que el capellà i quants dins l'Església estan sotmesos al celibat sàpiguen estimar, partint del fet que hem vist abans, o sia que la millor manera d'aprendre a estimar és fer-ho des d'un saber estar sol,

***segon**, si aquest estar sol no es confon amb estar aïllats sinó més bé amb estar relacionats amb l'altre, i vinculats amb ell de la manera millor que és a partir de saber estar sol,

***i tercer**, si aquest relacionar-se per aprendre a estar sol i aquest saber estar sol únicament s'aprèn podent escollir el **com** i **amb qui** crear un vincle o no,

***resumint**, ¿no valdria la pena repensar el celibat a fi que no sia una imposició, sinó un poder elegir el com i amb qui vincular-se o no, i així poder aprendre a estar sol i estimar amb llibertat?

REFLEXIÓ D'UN HISTORIADOR

Ministeri, matrimoni i celibat eclesiàstic en clau històrica

Pere Fullana, historiador

"Non est bonum esse hominem solum" (Gen 1, 18)

Disculpeu aquestes notes si us sembla que tenen un excessiu gust personal, fonamentades en un coneixement i una visió històrica general. Entenc que el lector espera una exposició lliure, sense influències doctrinals, al marge de les línies acadèmiques sobre aquesta temàtica. Directrius, per altra banda, suficientment conegudes. Durant els darrers cinquanta anys aquesta temàtica ha estat objecte de debats i

de converses privades o argument en fòrums singulars, però només en poquíssimes ocasions ha estat objecte d'estudi i de confrontació obertament i en el marc de l'agenda oficial de l'Església catòlica. Tot això mentre altres esglésies cristianes ho han fet, amb més o menys encert i amb resultats desiguals. No hi ha pel que sembla una interpretació lliure, a l'interior de l'Església catòlica, entre d'altres coses perquè no hi ha llibertat de càtedra, ni llibertat per ensenyar al marge del magisteri oficial, ni en paral·lel amb la teologia oficial que marca la Sagrada Congregació de la Fe. Hem acabat el 2017 i de moment no hi ha encara novetats en aquest sentit, al marge d'alguns indicis de canvis a l'interior de l'Església romana, tant pel que fa a l'accés de la dona als ministeris com a la introducció de canvis substancials en tot allò que ha afectat històricament el denominat celibat eclesiàstic. Durant els darrers temps hem pogut percebre alguns signes d'esperança, però poca cosa més.

Evolució històrica. Els grans trets.

Qualsevol tema que afecta l'organització de les grans tradicions religioses té la seva pròpia gramàtica i els seus ritmes. El perfil dels que exerceixen els ministeris a l'interior de l'Església catòlica de ritus romà té unes característiques que els especialistes entenen que s'ha anat constituint i fent al llarg de la història del cristianisme. Convencions més a menys acceptades, escrites i assumides més en relació a la pròpia organització que no vinculades al sentit teològic del ministeri mateix. La qüestió del celibat és un tema que ha afectat sobretot l'Església Catòlica durant la segona meitat del segle XX. Per sort disposam de bibliografia suficient i rigorosa que analitza en clau històrica aquesta temàtica.

Des de temps immemorial, com proven els historiadors de les religions, hi ha un nexa entre la religió i la contingència i la virginitat. Els rituals religiosos tenen uns protagonistes i la gestió de la sacralitat està associada a la virginitat, la gràcia estaria relacionada amb la contingència i, per derivació, originaria una moral de caràcter cultural que ha estat qüestionada profundament pel model burgès del segle XIX i XX, res a veure amb els debats que les esglésies i les tradicions religioses han hagut de resoldre durant els darrers mil·lennis. La tradició de l'Església té una lògica i un relat més o menys assumit. El matrimoni, el celibat i la virginitat estan associats a un paradigma cultural i, en conseqüència, canviable i canviant. Temàtiques que els temps han anat classificant com a intocables, associats a afers inqüestionables, quan en realitat eren temàtiques obertes. Transitem vertiginosament pels territoris de les quatre grans etapes del cristianisme:

En una primera etapa que correspon a l'**Església antiga i medieval**, el cristianisme hauria passat de comunitat a religió organitzada i fonamentada en esquemes antropològics i culturals basats en les religions clàssiques. El món oriental, més conservador i tradicional, manté una línia diferent en relació al ministeri. La tradició occidental conserva el paradigma de les religions i de la cultura clàssica, de la filosofia estoica (matrimoni i procreació), sexe com una tara i la relació matrimonial com una càrrega. L'organització monacal per una banda, els serveis sacramentals per una altra i la crítica dels moviments populars durant la baixa edat mitjana haurien provocat canvis substancials a l'interior de l'Església mateixa, amb una organització curial i un plantejament similar a les organitzacions administratives de caràcter secular. En un segon temps, que aniria des del **Concili Laterà fins al Concili de Trento**, la institució eclesiàstica viu en un món i un temps convuls, organitzat, en ebullició, el laïcat i el món institucional religiós entren en confrontació i necessiten delimitar espais i funcions. Els monestirs, les catedrals i els grans centres religiosos no podem contenir tot el saber ni poden controlar tot el coneixement, ni tan sols l'acció dels cristians en l'ordre social. El moviment conciliarista i la participació popular seran derrotats per l'autoritarisme, el control

dels tribunals de la Inquisició i les Cúries eclesiàstiques assumiren un poder com mai no havien somiat. Les Universitats s'obrien camí i es plantaven en els indrets urbans estratègics a tot l'occident cristià. La impremta feia possible que el coneixement arribàs a tots els racons. Martí Luter, a partir del 31 d'octubre de 1517, qüestionà profundament aquella organització, aquella teologia i aquell paradigma eclesiàstic.

Ja en un tercer moment, el que transcorre entre el Concili de **Trento fins a la modernitat**, s'entrà en un nou temps. L'Església catòlica fins ara es trobava més còmoda amb el paradigma dominant a occident, el paradigma dels absolutismes, dels imperis i de les grans potències. Una lectura que interpreta com Déu estaria associat amb l'absolutisme, l'autoritat, la unitat territorial. Un paradigma que té diverses manifestacions i que podem constatar com emergeix en cultures no catòliques ni occidentals. *Cuius regio eius religio*. Aquest paradigma entra en crisi en 1713, amb la Pau d'Utrecht, el final de les guerres de religió. Amb el final de les guerres de religió s'entra en una fase de bel·ligerància i de confrontació no armada, tot per plantar cara a la Il·lustració, la raó i la llibertat ideològica. L'expansió del cristianisme fora del marc occidental: Amèrica, Àsia i Àfrica, sobretot, obrirà nous camins i acabarà afectant també Europa. La cultura del sexe i les cultures religioses en aquests països té una base clarament diferent i expressions que no encaixen en la mentalitat europea. L'Església lidera el control social, s'erigeix en el referent moral, i la religió és un dels elements d'identitat nacional, en organitzacions polítiques que se senten amb poder suficient per intervenir en els afers religiosos. Dels pactes d'estabilitat i conveniència nacional es passà al model emocional de societat, a mesura que la burgesia anà guanyant la batalla: la llibertat individual passà a ser un valor inqüestionable i estimar esdevingué la raó i el fonament de la unió familiar. Des de la revolució francesa fins als nostres dies, tot aquell món arcaic i medievalitzant s'ha anat esbaldregant. En la contemporaneïtat, feta de **modernitat i secularització**, el paradigma religiós de perfil medieval i estamental ha quedat totalment obsolet. S'ha produït un canvi clar en la manera de concebre les emocions, el sexe i els pactes socials en forma de parella, matrimoni o matrimoni sacramental. Els cristians batiats a l'interior de l'Església catòlica tampoc no es casen canònicament, les dones estrenen noves maneres de viure i de socialitzar-se i els homes han perdut aquell paper hegemònic que la història els havia atribuït. El debat sobre el celibat pertany al passat, constitueix una de tantes qüestions nominalistes i formalistes impròpies del temps actual. Aquest tema interessa a molts pocs. Segurament ni tan sols als creients. Només una minoria nostàlgica podria interessar-se per una qüestió d'aquesta naturalesa, un estat que resta com a signe d'un passat que mai més segurament no tornarà. Més que mai l'Església és interpel·lada profundament, però el problema no és el celibat, el tema de fons és el model ministerial, el model d'Església paradigma d'un món en cendres resultat d'un passat i de la història, però sense capacitat d'explorar realment el present i sense creativitat suficient per respondre al futur, incapaç de ser un element d'esperança i de futur.

El passat i el futur del ministeri sacerdotal

Servidor sent una gran admiració per aquells que tenen vocació al ministeri sacerdotal, com a vocació, com a dedicació, però certament decebut davant la incapacitat per explorar nous àmbits, noves maneres de ser prevere i d'exercir aquest ministeri. Sent una gran curiositat per alguns clergues heterodoxes, amb personalitat, ministres singulars amb una capacitat extraordinària per rompre convencions socials i religioses. Tinc una fascinació especial per alguns homes i dones amb capacitat de lideratge, amb compromisos i discursos, amb pràctiques i experiències noves i sòlides al mateix temps. Servidor és partidari de la comunió àcrata, d'un cert anarquisme conservador, d'enfortir els carismes individuals i

trobar el nivell de mínims des dels quals dialogar. Me fascina un cert pensament àcrata en la mesura que situa l'individu per sobre la comunitat i que respecta la llibertat individual, amb la intenció d'acceptar com a normal allò que és normal a nivell vivencial i d'experiència de vida en la majoria de preveres i de cristians. Aquells que han sabut viure amb coherència aquesta actitud, liderant comunitats cristianes de base –com ara el mateix Julio Pinillos a Madrid– podrien ser a curt termini la referència a seguir. Ben segur que l'univers catòlic es ple d'experiències profundes construïdes a partir de compromisos d'aquesta naturalesa, al marge de les seves servituds amb l'estructura eclesiàstica.

Des del punt de vista institucional-eclesiàstic els intents de tractar el celibat i tot allò que afecta aquesta temàtica no ha gaudit d'excessiu èxit ni en els Sínodes dels bisbes, ni en les grans convocatòries de la jerarquia catòlica. El Sínode dels bisbes (1971) que tractà el tema del ministeri sacerdotal es quedà en el plànol de la teologia abstracta i no es volgué aprofundir. Tampoc no s'avançà gaire en el Sínode de 1990, el vuitè, dedicat a la formació dels sacerdots en la situació actual, tot i que incloïa les relacions entre el celibat i la castedat sacerdotal en el punt sisè. Amb Pau VI es perdé una oportunitat única d'haver situat l'Església en la part adequada de la història. Dels seus successors ja en coneixem els miracles!

En el món clerical actual tampoc no hi ha massa interès per aquestes temàtiques. La mitjana del clero a Europa prefigura una mentalitat conservadora i tradicional. Tot allò relacionat amb el sexe i el cristianisme, amb el sexe i el ministeri, amb el sexe i la consagració comportaria estar oberts a parlar immediatament de qüestions que terroritzen l'estament clerical, com és la relació entre el ministeri i la homosexualitat, però sobretot suposaria acceptar que el sexe ha deixat de ser allò que representava en la teologia exhaurida de l'avior. Aquell món construït sobre la idea de perfecció, un perfil que encaixa pietat, celibat i submissió no té cap crèdit com a relat cristià. O si voleu una idea de superhome, de prevere idealitzat, a partir d'una idea explícita de beatitud, que amagava en un nombre considerable de casos castració, falta de personalitat, frustració, debilitat, desequilibri, inadaptació i por. Característiques que han tingut una llarga durada històrica, gràcies al corporativisme clerical, en una institució protectora i en una Església protegida.

L'estabilitat emocional en parella –amb una persona del mateix sexe o des de l'heterosexualitat– ha estat probablement una de les principals causes i un dels eixos interpretatius més rellevants per explicar el fenomen del segle XX, almenys entre els anys seixanta i noranta. En parlar d'aquest tema en l'estament clerical catòlic ens referim a una problemàtica generacional, amb els quals sent una gran solidaritat, però entenc que servidor ni ha viscut ni ha compartit aquesta experiència, ni tampoc les seves aspiracions. Durant els darrers vint-i-cinc anys la situació ha canviat clarament. Hi ha molts pocs capellans casats joves. Els integrants d'aquests darrer període entenem que tot podria ser molt més fàcil i més directe. Per aquest viatge no es necessiten les maletes tan grosses com sembla. El ministeri és un servei, i com a tal allò que val és la maduresa humana i espiritual del que l'ha d'exercir. El prevere és una persona de confiança del bisbe, no és un funcionari que el bisbe se troba en arribar a una diòcesi. Dels bisbes no estam autoritzats a parlar-ne en aquest escrit, però també en podríem parlar. El ministeri sacerdotal és quelcom de més senzill i més evangèlic d'allò que sembla. Tot allò que envolta aquest servei i aquest carisma és simple i susceptible de ser formulat de moltes maneres. Per esser mestra d'escola en el segle XIX també es pensava que l'ideal era una dona fadrina, sense servituds familiars, per a poder desplaçar-se i exercir en llibertat.

REFLEXIÓ D'UN TEÒLEG

LA IMPURESA CULTUAL

Sebastià Salom Mas

La taula rodona amb el títol de “*La celebració del culte catòlic i el matrimoni*” suscita algunes preguntes (prèvies o posteriors), sobre les quals se'ns ha demanat una reflexió referent als aspectes psicològics, històrics, i teològicomorals. Intentaré respondre a l'apartat dels aspectes teològicomorals.

Per a provar de respondre en bloc a totes les preguntes que figuren a l'encapçalament de la Taula Rodona, transcriuré quasi literalment un article d'un autor alemany: *Celibato. Temas candentes para el cristiano*. J. B. Bauer, professor d'història dels dogmes i teologia ecumènica a la Universitat de Graz (Alemanya). Editorial Herder 1972, pags 102-119.

Sobre la impuresa cultural o ritual. A l'Antic Testament les relacions sexuals ocasionaven incapacitat cultural (Ex 19, 15; Lev 15, 16-31). Tot i que el Nou Testament no participa d'aquesta idea, entre altres motius, perquè el cristianisme no es plantejava encara com una nova religió, no és estrany que la religió cristiana s'apropriàs també d'aquesta idea d'impuresa ritual, tot i que no ho va fer des del principi. Per exemple, l'Església es va poder mantenir durant tres segles sense necessitar cap llei sobre el celibat, si bé ocasionalment imposava la continència a tots els batejats per motius ascètics.

A Occident, per primera vegada a principis del segle IV, el Sínode d'Elvira (cànon 33) prescriu, no ja el celibat, sinó la continència total als clergues. L'única motivació d'exigir la continència als clergues és la idea, segons la qual la celebració del servei litúrgic exigeix la puresa ritual, que es perd amb les relacions conjugals. Papes posteriors, especialment Innocenci I (401-417) i Lleó I (440-461) reiteren aquestes mateixes prescripcions amb la mateixa motivació. El motiu principal per a introduir l'exigència de continència era l'axioma següent: La còpula causa incapacitat cultural. Així, per exemple, Sant Gregori el Gran (590-604) escriu a la seva carta nº 11, 64 que “un home que ha jagut amb la seva dona, només pot entrar a l'església si s'ha rentat amb aigua, i, encara que s'hagi rentat, no hi pot entrar tot d'una”.

A l'Antic Testament la impuresa legal no afectava només a les relacions sexuals. El Levític diu (15, 2) que “si un home –s'entén del sexe masculí– té un escolament del seu cos (una pol·lució de semen, no diu si voluntària o involuntària) cau en impuresa legal”. No sé si l'oració, que presidia a les sagristies la pica on els capellans es rentaven les mans abans de celebrar l'Eucaristia, té res a veure amb aquesta prescripció del Levític, però hi fa pensar. Deia: “Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam: ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire”. Igualment la impuresa afecta a la dona i als qui estan en contacte amb ella (Lev 15, 19): “Quan una dona tengui la menstruació, escolament de sang del seu cos, es quedarà tota sola durant set dies, i tothom qui la tocarà quedarà impur fins al vespre”.

La infravaloració de la dona en el judaisme tardà, de la qual se'n fa ressò la primera carta de Sant Pau a Timoteu (2, 13s), va tenir, també, naturalment, com a conseqüència que la dona fos considerada desqualificada teològicament, inepta per al culte i que se li prohibís ensenyar a la comunitat. Tertulià escriu a “De velandis virginibus” (9, 1): “A l'església la dona

no ha de parlar, ni ensenyar, ni batejar, ni fer ofrenes, no es pot arrogar cap càrrec masculí, ni sobretot el de sacerdot”.

Fins aquí hem vist la idea d'impuresa cultural que ha estat present durant molts de segles dins la història de l'Església. En honor a la veritat he d'afegir que els darrers documents oficials de l'Església catòlica com el Concili Vaticà II de 1965, el Codi de Dret Canònic de 1982 i el Catecisme de 1992 no esmenten en cap moment -almanco no ho he trobat- cap referència a la impuresa cultural, però aquests documents tampoc no lamenten que durant tants de segles la disciplina eclesiàstica s'hagi deixat dur per criteris tan poc evangèlics com aquests, ni apunten a una possible revisió del celibat obligatori, o d'obrir el sacerdocí a persones d'ambdós sexes. És ver que hi ha altres motivacions per a defensar el valor del celibat sacerdotal, per exemple una major disponibilitat, o una menor necessitat de guanyar diners per a mantenir la família, o el motiu teològic de la “configuració escatològica de celibat profètic-existencial, derivat de l'entrega total, indivisa i incondicional a la causa del Senyor” (amb paraules de l'autor citat, Bauer, pag.118). Però les primeres motivacions que es troben a l'origen d'aquesta normativa eclesiàstica em sembla que són d'un altre ordre.

Els motius principals que es troben a l'origen de la impuresa legal, que impossibilita la celebració del culte, són bàsicament tres:

Un primer motiu és la influència de moltes altres religions de l'antiguitat. Per exemple, en els cultes grecs hi havia sacerdots i sacerdotesses casats, als quals solament se'ls prohibien les segones núpcies. A molts de santuaris pagans la continència sexual era un deure del gremi sacerdotal. Aquestes lleis culturals es varen imposar en el cristianisme sobretot per influència també de les lleis cerimonials veterotestamentàries, juntament amb la prohibició de compaginar el servei del culte amb els “treballs servils”. El principi era el següent: “Si ja era així per al judaisme, tant i més ha de ser així per als cristians (Lleó I, Carta 12, 3). Tot això fent cas omís de les moltes reflexions i actuacions de Jesús en els evangelis sobre la impuresa legal.

Un segon motiu és la tendència a separar les coses sagrades de les profanes. Diu un autor (Hempel) que “les coses no sagrades tenen un poder de contaminació més fort que el poder de purificació de les coses sagrades”. Es tracta sobretot del sentiment primitiu de tabú, que envolta els misteriosos processos que envolten el naixement, la vida sexual, la malaltia i la mort. El major grau d'impuresa afectava al contacte amb els morts. Es podrien aportar moltes citacions de l'Antic Testament i dels evangelis. També la sang estava envoltada de prescripcions, de pràctiques rituals i de tabús. Igualment el tema de la procreació era per a l'home primitiu un fet màgic, i la còpula com un tabú.

Un tercer motiu que podem apuntar és la influència del maniqueisme durant el primers segles del cristianisme. Segons aquesta filosofia hi ha dos principis que regeixen el món, que són el bé i el mal. El bé prové de l'esperit i el mal prové de la matèria. I seguint aquesta idea, com més mortificam el cos, més ens acostam a Déu.

Però vull afegir que encara que la doctrina oficial de l'Església sembli que a partir del Concili Vaticà II es desmarca silenciosament d'aquesta visió negativa de la relació sexual, de fet perdura dins el subconscient de molts cristians la postura de l'Església d'abans del Concili i que va ser una de les causes per la qual molts de cristians s'allunyassin de la pràctica dels sacraments.

Un darrer punt que vull exposar és sobre els estats de perfecció de la vida cristiana. No he trobat la documentació adient, i per això ho exposaré de memòria. Record que se'ns explicava que hi ha tres graus de perfecció en els estats de vida dels cristians: l'inferior és el dels casats, un esgraó més amunt és el dels clergues seculars, que han fet els vots de

castedat i d'obediència, i l'estat de més perfecció és el dels religiosos, que han fet els tres vots, o sigui el de castedat, el d'obediència i el de pobresa. I ho explicaré amb una anècdota. Estant a Inca vaig fer un escrit per al setmanari Dijous on em feia a mi mateix una pregunta: Que per què l'Església permet que un home casat deixi la seva esposa per anar a un monestir i fer-se monjo de clausura, i en canvi no permet que un capellà deixi el seu compromís de celibat per a poder contreure matrimoni. Un professor de teologia jubilat em va interpel·lar a crits pel carrer Major, protestant pel meu escrit, i el seu raonament era molt senzill i lògic: L'Església permet deixar un estat de vida inferior per anar a un estat de major perfecció, i, en canvi, no pot permetre que es deixi un estat de major perfecció per a entrar a una vida més imperfecta.

I acabaré responnent a la pregunta del principi, sobre si hi ha alguna incompatibilitat moral entre la relació sexual i la celebració del culte cristià. Taxativament he de dir que no, que no he trobat escrit en cap lloc, expressament, que l'Església hagi vist incompatibilitat moral entre la relació sexual i la celebració del culte cristià. La incompatibilitat no és d'ordre moral, sinó únicament d'ordre ritual o cultural. Tot i això també he d'afegir que s'ha mantinguda latent durant bastant de temps una sospita d'ordre moral. Per exemple, Sant Agustí afirma que “la còpula conjugal, amb l'objectiu de la procreació està exempta de culpa, però per a satisfer el desig només és pecat venial” (Sobre el bé del matrimoni, 6). I encara en temps d'Innocenci XI es mantenia el mateix criteri, perquè el 2 de març de 1679 varen ser condemnats diversos errors morals, entre els quals hi havia la tesi següent: “L'acte conjugal, practicat només per plaer està exempt de tota culpa moral, perquè no és ni tan sols pecat venial” (DS 2109). Com escriu Cristián Barría a *Cambios en la moral sexual católica. Una mirada desde la historia (que he llegit a través d'Internet)*, “el valor més sagrat de la sexualitat en el paradigma dels darrers segles és la fecunditat, percebuda com el valor més pròxim a la divinitat: pro-creació. El plaer, per contrast, ha inspirat desconfiança a la visió històrica. Solament en els darrers segles emergí l'amor com a fonamental, i va ser acollit gradualment en els textos del Magisteri. Un canvi decisiu l'introduí Pius XII a l'any 1951 quan va acceptar la legitimitat de l'activitat sexual durant els dies infecunds. Aquest fet ens sembla un pas innovador d'una gran significació”.

Un altre progrés important del Magisteri de l'Església és el que es mostra en la Constitució Gaudium et Spes del Concili Vaticà II (nº 47-52) quan dona una visió molt positiva de la relació conjugal, per exemple quan afirma: “...els actes per mitjà dels quals els esposos s'uneixen entre ells íntimament i castament són honestos i dignes i, acompanyats d'una manera veritablement humana, signifiquen i afavoreixen aquella mútua donació amb la qual s'enriqueixen l'un a l'altre amb joia i gratitud”.

Quin era el pensament de Jesús? Per a ell no tenen importància les lleis veterotestamentàries sobre la puresa ritual. No solament passa per alt el precepte del dissabte quan ho considera convenient, sinó que desaprova les prescripcions rituals sobre els menjars i el vi, com també les ablucions culturals. Les paraules de Jesús sobre la puresa o la impuresa ritual són molt clares: Les coses que contaminen l'home no són les coses externes, sinó les que surten del cor, els pensaments i els desitjos dolents (Mc 7, 1-23; t 15, 1-20). Els fets de Jesús també són ben clars: Jesús no té por de contaminar-se, o perquè una dona que pateix hemorràgia de sang la toqui (Mc 5, 25-34), o per tocar el cadàver de la filla de Jaire (Mc 5, 41), o el baül de l'al·lot de Naïm (Lc 7, 14).

Respecte al celibat és coneguda la frase de Jesús: “N'hi ha que no tenen capacitat per al matrimoni, ja sigui de naixement, ja sigui per obra dels homes, però també n'hi ha que hi

renuncien voluntàriament per mor del Regne de Déu. Qui tengui bon sentit, que es doni per entès" (Mt 19, 12). Hi ha comentaristes que en aquesta frase hi veuen una autodefensa d'ell mateix, perquè a la seva època era mal vist que un home no es casàs. Per exemple un rabí per poder ser investit com a tal havia d'estar casat. Però els deixebles de Jesús no cregueren que la seva actitud els fos proposada expressament a ells com a model. Per exemple, Pere era casat (Mc 1, 30). I Pau, tot i que recomana als fadrins i a les viudes que visquin com ell (1 Cor 7, 8), reconeix que ell té dret com els altres apòstols i com Pere a tenir amb ell una companya (1 Cor 9, 5). A dir ver, el text original no diu "companya", sinó "germana", però pel context fa pensar que la germana que acompanyava Pere devia ser la seva dona. A l'època postpaulina s'exigia que els servidors de la comunitat tinguessin una sola dona, però això no vol dir, necessàriament, que només es poguessin casar una sola vegada, sinó que fossin esposos exemplars (1 Tim 3, 2.12; Tit 1, 6).

Conclusió. Pens que amb aquesta exposició he intentat respondre a la primera pregunta de l'encapçalament. La meua conclusió és que l'Església catòlica, a la vista dels avanços de la ciència, per major fidelitat a l'Evangeli, i degut al canvi de paradigma de la societat actual, necessita revisar la disciplina eclesiàstica sobre el celibat obligatori dels preveres, sobre l'admissió de les dones al diaconat i al sacerdoci ministerial, i sobre les condicions imposades en el matrimoni dels diaques permanents.

Confidencialitat.

MODÈLICS i modelicons és una revista privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat. Demanam, per tant, que se respecti aquest caràcter privat i confidencial.

REFLEXIÓ: FER PRESENT EL REGNE

Guillem Ramis i Moneyny
Mestre d'escola jubilat
Es Pla de na Tesa
2 de desembre de 2017

Veig el sentit de cercar i viure ja el REGNE DE DÉU lluitant per un món més just en la greu crisi que avui vivim a nivell local i mundial. A nosaltres, mallorquins i mallorquines, ens pertoca arreglar les moltes coses maltractades de la nostra casa, que no són poques. I això no ho faran els forans! Entendre cabdalment la Bíblia suposà en els seus orígens seguir paradigmes revolucionaris, que avui igualment ho són si s'entenen i apliquen cabdalment els seus principis. Jesús marcà clarament les fites del REGNE DE DÉU, que no són el César, l'imperi, el poder, el diners... sinó la pau, la justícia, l'amor JA EN AQUEST MÓN! Crec que ens hauríem de plantejar una qüestió fonamental que va molt més enllà del celibat i del sacerdoci: **On serà l'Església d'aquí a vint anys? Quin sentit té avui l'Evangeli? Quin servei fa?**

Per començar a concretar algun aspecte —i després d'haver tingut a Mallorca dos bisbes certament molt poc "brillants" — vull comentar l'entrada oficial del nou bisbe Sebastià. Dia 25 de novembre de 2017, després de més d'un any com a administrador apostòlic, va "prendre possessió" i "fou mitrat" com a 67è bisbe titular de la diòcesi de Mallorca el menorquí Sebastià Taltavull Anglada. A la "gran cerimònia" de La Seu on hi havia més de vint bisbes i cardenals, com també autoritats civils de les Illes i una multitud de públic assistent, el bisbe pronuncià una profunda i sentida homilia.

Jo no vaig anar a La Seu, tot i que el mateix dia vaig escriure al bisbe aquest correu: *"Benvolgut germà i pastor Sebastià, aquest matí no he volgut fer-me present dins el gran aldarull de la Seu a l'acte protocol·lari de la teua "presa de possessió". No crec que avui pugui servir encara de signe evangèlic, com es pensà altre temps. Des del lloc petit on visc et desig —i m'uniré amb tot el que pugui— una vivència plena dins l'Església que tenim a Mallorca, amb mancances i possibilitats, però sempre endavant! Salutacions cordials."*

Per l'Agència Balèria m'arribà tot el text de l'homilia. Em captivà; la crec sincera, utòpica, engrescadora... N'he fet una selecció, sempre subjectiva, de dotze consideracions que he trobat cabdals. Crec que podrien ser reflexionades per les persones i/o col·lectius que encara creuen que l'evangeli pot ser "bona nova" en el nostre temps. Cal que ens demanem quin ideal ens queda per transmetre a les generacions joves aquells que un dia fórem ensenyats a ser "modèlics" i "modelicons"? El número 327 de *Quaderns de Gadeso* (novembre 2017) afirma que un 55% dels joves de Balears de 16 a 29 anys es declara "no creient". La gent de 30 a 44 anys arriba al percentatge del 35%. Aquestes noves generacions viuen sens dubte grans valors, però cal preguntar-se per

què els diu tan poc tot allò que té referència amb l'Església on la majoria d'aquesta gent fou iniciada. Quina anàlisi —i quina conseqüent reforma— sincerament caldrem fer els qui ens consideram, encara dins l'Església, “seguidors del Camí” assenyalat per Jesús?

Punts de l'homilia del bisbe:

1. *Som una comunitat creient i orant, som l'Església de Jesús.*
2. *Sempre amb especial atenció pels més pobres i necessitats de tot.*
3. *Al servei de la nostra societat. És a ella a qui hem d'anunciar i oferir la persona de Jesús, els valors de l'Evangeli i la humil experiència de fraternitat.*
4. *Ser coherents, amb una orella a la Paraula i una altra a la vida del poble.*
5. *No vull ni puc respondre sol; per respondre us necessit a tots vosaltres.*
6. *Voleu respondre amb mi a la pregunta de Jesús que ens diu: “M'estimes”?*
7. *La resposta ens implica a tots seguint l'ideal de les primeres comunitats cristianes, on els creients tenien un sol cor i una sola ànima.*
8. *Cercar i trobar nous camins, que avui hem de recórrer a la nostra terra perquè Jesús i l'Evangeli siguin coneguts, viscuts, celebrats i testimoniats per nosaltres, sempre en bé de tot el poble.*
9. *L'amor a Jesús no es pot separar de l'amor als germans i de l'amor a l'altre.*
10. *Parlar de l'amor de Jesús ens obliga i ens compromet perquè no té edulcorants que el facin fingir o, el que seria pitjor, rebaixar o anul·lar.*
11. *No ens ha de fer gens de por fer el recorregut de la maduresa cristiana que avui és tan absent, però al mateix temps tan urgent i necessari.*
12. *Existim per evangelitzar i, això no ho podem fer si no sortim al carrer i si no deim una paraula clara i coratjosa en el cor de les comunitats parroquials, de les famílies i de les institucions ciutadanes, especialment les educatives i les que atenen les capes més pobres.*

NOTA. Per a una millor comprensió cal llegir el text complet de l'homilia.

Al mateix temps que parlava el bisbe, el públic de La Seu —diuen unes tres mil persones— havia rebut un llibret de cinquanta-dues pàgines, editat a tot color amb magnífiques il·lustracions, editat pel Capítol de La Seu, el cost del qual no vull comparar amb el que escandalitzà un dia els apòstols, quan una dona posà sobre el cap de Jesús un “perfum molt valuós” (Mt 26:6-11), perquè avui els pobres ja no han d'arribar al Temple: són atesos per Càritas i els serveis socials! Aquest llibret diu a la pàgina 48 quelcom que segurament no s'interpreta ni s'aplica com cal: “Dona'ns una voluntat ferma que ens mantingui fidels i actius, molt clarividents a l'hora de discernir els signes dels temps”.

Les primeres accions públiques del “nou” bisbe han estat anar al santuari de Lluc, cor espiritual de la religió cristiana catòlica de Mallorca. Segona acció: trobar-se allí amb els sacerdots. Tercera acció: visitar els presos. Dia 9 de desembre convoca a Lluc els laics responsables d'àrees pastorals i els sacerdots secularitzats a una

pregària davant la Mare de Déu de Lluc i a un dinar de companyonia. Jo, considerat encara com a capellà secularitzat, vaig ser convidat i vaig respondre: “Molt bé una pregària a Lluc a les 13h15 i un dinar a la fonda amb el bisbe; agraesc la convidada. Acudiré quan concretament el bisbe vulgui engrescar-nos en el compromès programa que ens presentà a la seva homilia de dia 25 de novembre a La Seu. Fins aleshores, doncs!. Salut.”

HOMILIA DEL BISBE SEBASTIÀ A LA SEU

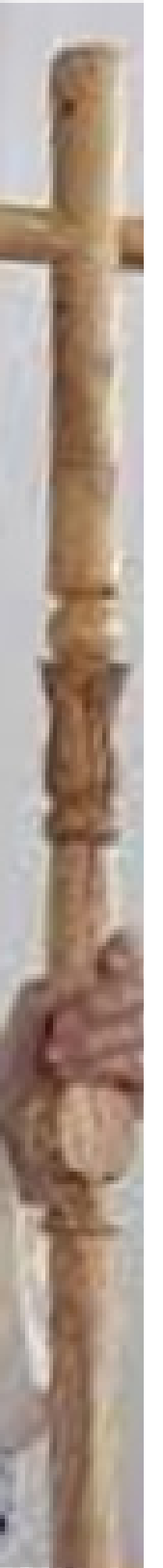
(25 de novembre de 2017)

http://www.agenciabaleria.com/mostrar_noticia.php?id=10504&&idioma=c

No és aquest un moment d'exposició de programes pastorals ni d'iniciatives que podrien ser molt lloables i engrescadores. Encara que ja ho tinguem pensat i en les converses hagi rebut molts suggeriments, això haurà de venir amb el respir de cada dia i comptant amb la bona voluntat, la disponibilitat de cadascú, amb l'estimació i l'aportació corresponsable de tots des del seu propi carisma, sempre “units en Crist i formant un sol cos i sentint-nos membres els uns dels altres”, com ens acabava de dir Pau dirigint-se als cristians de Roma. Aquest desig de comunió plena que ens apropa, anar a l'encontre de Jesús i a l'essencial de l'Evangeli ha de ser un distintiu que ens identifiqui enmig del nostre poble i l'aními a creure. Ho dic després de més d'un any d'Administració Apostòlica, temps en el qual hem treballat plegats i ens hem conegut més, afrontant

els reptes que se'ns han presentat i fent l'esforç de viure la comunió, crear proximitat i diàleg entre uns i altres, tant entre les persones i entre els organismes eclesials com en la societat en general amb les seves institucions ciutadanes i mediàtiques. En don gràcies a Déu i també a vosaltres per la vostra cooperació i la feina ben feta en bé de l'Església.

Tot i la diversitat de procedència, de manera de ser i de pensament que ens identifica a cadascú, som per damunt de tot una comunitat creient i orant, som l'Església de Jesús. Per això hem vingut i estam reunits aquí, en aquesta bella Seu de Mallorca. Vagi per a tots vosaltres la meua salutació plena d'afecte a tots vosaltres, els diocesans presents i als qui ho seguïu per ràdio, televisió, internet i altres vies de comunicació. Saludo molt especialment els qui per raó de malaltia, edat o qualsevol altre impediment heu

quedat a casa vostra, a hospitals, residències, a la presó, o als qui, encara que no us sentiïu de l'Església catòlica, us interessau per tot el que feim i que amb tantes coses treballam junts en bé de les persones i del nostre poble, vetllant sempre per la seva dignitat. Vull acollir a tothom amb tot l'amor del que som capaç i posar-me al vostre servei, tal com Jesús ens ho demana.

I, a tots vosaltres, presents a la Seu, Església Mare de les esglésies de Mallorca, on hem estat convocats per a donar gràcies a Déu i posar sota el seu guiatge i la intercessió de la Mare de Déu de Lluc l'inici del meu ministeri pastoral entre vosaltres, pel do de la fe i pels vincles de caritat i de solidaritat que ens uneixen, i que són tants, i ens animen a tenir moltes raons per a col·laborar junts, amb les institucions públiques □a qui agraesc de tot cor la vostra presència□ la qual és un signe que vull destacar per la valoració que feis de la presència cristiana enmig de la societat i de la voluntat d'un treball edificant en bé dels nostres conciutadans, sempre amb especial atenció pels més pobres i necessitats de tot, pels quals hem de tenir una especial sensibilitat i predilecció.

I a tots vosaltres, els meus germans Bisbes, entre ells els Cardenals i el Nunci Apostòlic, qui junt amb tots els preveres i

diaques de Mallorca, Barcelona, Menorca, Eivissa i Formentera, i altres indrets d'Espanya, junts amb tots els germans i germanes de Vida consagrada, i els laics i laiques, fidels d'aquests llocs, heu fet l'esforç de desplaçar-vos a aquesta illa, junt amb la meua mare, els meus germans i familiars, per estar junts, escoltar el que Déu avui ens diu i celebrar junts l'Eucaristia. Poso l'inici al meu ministeri episcopal entre vosaltres i al servei de la nostra societat. És a ella a qui hem d'anunciar i oferir la persona de Jesús, els valors de l'Evangeli i la humil experiència de fraternitat, des d'una Església que vol ser col·laboradora amb tots, i entre ells, els germans d'altres confessions cristianes i de les altres religions, als representants de les quals també els saludo i agraeixo avui especialment la seva presència.

Permeteu-me, idò, per fidelitat, que em fixi en la Paraula que el Senyor ens ha dirigit i que tots hem escoltat. Perdonau, si avui primer m'ho aplic a mi, en primera persona. «És indispensable -diu el papa Francesc- que el predicador tingui la seguretat que Déu l'estima, que Jesucrist l'ha salvat, que el seu amor té sempre la darrera paraula» (EG 151). Més encara, afegeix que «qui vulgui predicar, primer ha d'estar disposat a deixar-se commoure per la Paraula i fer-la carn en la seva existència concreta» (EG 150).

Vull que sigui així i ho sigui per a tots els qui tenim la missió de predicar la Paraula de Déu i ser coherents amb allò que predicam, que és allò que, amb una orel·la a la Paraula i una altra a la vida del poble, humilment hem de comunicar. Així, poc a poc, la feblesa es torna fortalesa, fins a viure-la i agrair-la com a do de l'Esperit Sant. Per això, avui, ben a l'inici d'aquesta nova etapa del meu servei pastoral entre vosaltres, vull escoltar Jesús, ell que avui em fa una pregunta molt directa i persona. M'ha dit «m'estimes?». Respondre em fa respecte quan sé molt bé, d'una part, la distància que hi ha entre l'exigència radical i oblativa de la seva pregunta, que demana un amor total i incondicional, i, de l'altra,

la feblesa de la meua resposta.

Però a Jesús no l'he escoltat jo sol, l'he escoltat amb vosaltres i per a vosaltres. Intueix que vol transformar aquesta feblesa en confiança ferma i convertir la resposta en una correspondència en l'amor. I a partir d'aquí, com a Pere i els altres apòstols, sentir com encomana la missió de pastor: "Pastura les meves ovelles, pastura els meus anyells", és a dir "Fes de pastor".

El pastor és el qui està atent a la pregunta i ha de ser humilment fidel en la resposta. Tanmateix, amigues i amics estimats, permeteu-me que us digui que avui no vull ni puc respondre sol i que, per això, em veig amb l'obligació d'haver de respondre comptant amb tot el ramat, que sou vosaltres, ja que la pregunta l'hem escoltada junts i va dirigida a tots. No tindria sentit una resposta limitada al pastor i que el ramat se n'inhibís i no s'hi sentís implicat. Per això, per respondre us necessit a tots vosaltres i m'atrevesc a dir-vos que hem de respondre junts, a cor, a l'uníson, perquè serà junts que haurem de fer el mateix camí en aquesta Església de Mallorca preparant i organitzant tot el que l'Esperit ens demani portar a terme.

Com en el moment de l'ordenació sacerdotal, quan el bisbe estreny dins les seves les mans de l'ordenand, jo ara, fent-me present davant cadascú de vo-

saltres, us vull agafar les mans i estrènyer les vostres dins les meves que, pel fet que sou aquí, veig que esteu ben disposats a respondre com a comunitat i compromentent-hi la vida. Per això, us deman: voleu respondre amb mi a la pregunta de Jesús que ens diu a cadascú «m'estimes?»». Us ho repeteixo, voleu respondre amb mi a aquesta pregunta de Je-

deures. Serà el deure d'estimar Jesús i d'estimar-nos els uns als altres, i fent-ho de la mateixa manera com Ell ens estima.

La resposta ens implica a tots i m'implica a mi personalment en la relació entre pastor i ramat. Ja ho hem en algunes ocasions, però crec que val la pena repetir el que el papa Francesc diu al respecte, tot re-

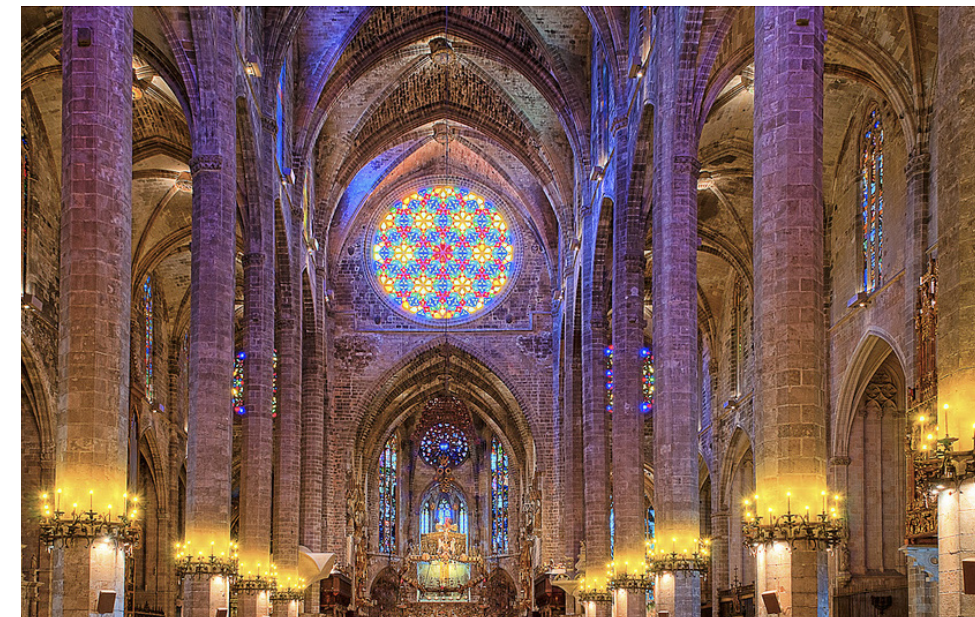

sús? Si ho faig amb vosaltres, us ho dic de cor, em veig amb coratge de respondre afirmativament, sol em costaria molt i com ho fa Pere, encara que ho faci des de la feblesa d'una forma d'estimar que no arriba a l'alçada de la de Jesús. Us deman de forma amical i entranyable, que, moguts per la fe i l'amor, respongueu amb mi dins el vostre interior, fent uns moments de silenci, allà on Déu segueix parlant, preguntant, animant i proposant

forçant l'estreta comunió que sempre hi ha d'haver entre el bisbe i l'Església que se li encomana servir: «el bisbe sempre ha de fomentar la comunió missionera en la seva Església diocesana, seguint l'ideal de les primeres comunitats cristianes, on els creients tenien un sol cor i una sola ànima (cf. Ac 4,32). Per això, de vegades estarà al davant per indicar el camí i cuidar l'esperança del poble, altres vegades estarà simplement enmig de tots amb

la seva proximitat senzilla i misericordiosa, i en ocasions haurà de caminar al darrere del poble per ajudar als ressegats i, sobretot, perquè el ramat mateix té el seu olfacte per trobar nous camins» (EG 31).

En això estam, cercar i trobar nous camins, els que avui hem de recórrer a la nostra terra perquè Jesús i l'Evangelí siguin coneguts, viscuts, celebrats i testimoniats per nosaltres, els cristians, sempre en bé de tot el poble, que tant ho necessita, encara que molts no ho esperin ni ho manifestin. El nostre

servei pastoral va dirigit a tots i a totes sense exclusió de cap mena, i això ens ha de mantenir sempre en peu de feina.

Per això, ¿creis que hi pot haver comunió més consistent que la que prové de respondre junts a la pregunta de Jesús «m'estimes?» i dir-li com Pere «Senyor, tu ho saps tot, tu ho saps que t'estim!»? Fora d'això, què

hi ha en el cristianisme que ens obligui més? Sabem però, sobretot, que l'amor a Jesús, no es pot separar de l'amor als germans, de l'amor a l'altre, sigui qui sigui. Ho sabem des de sempre, dos manaments fosos en un de sol i que no és possible un sense l'altre. Seriem uns mentiders, diu sant Joan, si ho separéssim. Per això no volem viure de la mentida, de l'engany, ni dir una cosa davant per quedar bé i dir-ne una altra darrere, i seguir mantenint la façana de la hipocresia, cedint a la temptació de la mundanitat espiritual o

deixar-se infectar per la post-veritat. La pregunta de Jesús ens provoca i espera la nostra compli- citat positiva, perquè vol que amb la resposta afirmati- va arribem a desfer aquest mur que tant fa patir a la

gent senzilla, aquells qui parlen el llenguatge del Regne i amb els quals Jesús se n'alegra i en dóna gràcies al Pare, perquè són, com he dit, els qui l'entenen i el segueixen.

La resposta afirmativa a la pregunta de Jesús, manifestant-li amor a ell i als altres, veig que només és possible si tenim un cor senzill i net, ple

de l'esperit de les benaventurades, amarat d'aquella humilitat que creu en la veritat, la de Déu i la de l'home, ple d'aquella voluntat d'entrega que entén que en la pregunta de Jesús hi ha molt més que una simple amistat o l'acord d'una bona entesa que no vol problemes i no passa d'aquí. La pregunta de Jesús «la pregunta per l'amor» conté la radicalitat d'un amor oblatiu, conseqüència del servei «fins a donar la vida com a preu de rescat de molts», com diu Jesús d'Ell mateix, acceptant en Ell aquesta forma original d'estimar fins a l'extrem. Parlar de l'amor en general és perillós i ambigu, pot quedar en pura demagogia o frases per a les revistes del cor, però parlar de l'amor de Jesús, tal com ell el viu, ens obliga i ens compromet perquè no té edulcorants que el facin fingir o, el que seria pitjor, rebaixar o anul·lar. D'altra part, Jesús sap bé que la resposta de Pere, com la nostra, no és del tot completa, ni correspon a l'amor incondicional i total que li demana. Sap que encara haurà de recórrer un camí que no s'imagina. Per això Jesús li diu que arribarà un dia en què donarà glòria a Déu perquè serà testimoni, és a dir, màrtir, perquè haurà après a estimar com Jesús. Avui hem d'aprendre la lliçó revisant com és el nostre amor. No ens ha de fer gens de

por fer aquest recorregut, que és el de la maduresa cristiana i que avui és tan absent, però al mateix temps tan urgent i necessari. Per això, en tot el que ens espera de deures per fer, no ens ha de preocupar tant el que farem (això és bo d'organitzar), sinó l'amor de donació amb que ho farem, que en això coneixeran que som deixebles de Jesús, si ens estimam els uns als altres tal com ell ens ha estimat.

Encara que en certs moments se'ns negui l'actuació pública, se'ns relegui al silenci o ens afecti la indiferència, sabem que existim per evangelitzar i, això no ho podem fer si no sortim al carrer i si no deim una paraula clara i coratjosa en el cor de les de les comunitats parroquials, de les famílies i les institucions ciutadanes, especialment les educatives i le que atenen les capes més pobres. No estam fets per callar, si ho féssim aniríem contra la nostra identitat marcada per l'encàrrec de Jesús que ens diu: «Anau i parleu!». Perquè ens encomana aquesta missió, fer-ho és dir-li a Jesús, com ho va fer Pere en el moment en el qual li encomanava la primera missió de l'Església: «Tu ho saps bé, tu saps que t'estimo!». És l'amor el qui ens fa sortir i parlar, és l'amor el qui els fa valents, és l'amor el qui ens fa feliços. És l'amor que no passa mai!

DESPRÉS DE “EL MEU PRIMER DIA”

MEMÒRIES DEL SEMINARI MENOR
1959/1964

Pere J. Amengual Bestard
Nadal de 2017

Mentre pujàvem les escales cap al dormitori després de resar les tres Avemaries a la capella, arribava al Seminari, esqueixant la nit, el bram de la sirena del *barco* a punt de salpar del Moll de Palma cap a Barcelona. Poc temps després el dormitori romania en silenci, el Sr. Orell feia els passos voltant la gran sala amb un rosari a les mans, tancava o obria finestres segons d'on bufava el vent i es retirava a descansar a la seva habitació al capçal del dormitori.

Arrufat ara dins el llit a l'ombra del llumet verd, tallava dolçament la nit el xiulet del tren que anunciava la darrera sortida de Ciutat. Aquell so llunyà, indescriptible, com de flabiol, melangiós, d'un instant només, marcava cada dia el senyal de tancar els ulls i acompanyava el moment en què més tot sol em trobava i més m'enyorava. Em vaig enyorar molt, vivament quan tornava al Seminari després de les vacances de Nadal i a l'inici de cada curs, quan, després de les Convivències d'agost, ajudava la família treballant en el camp en la recollida d'ametlles i garrofes i en l'elaboració del pebre que a casa fèiem per a les matances. Em costava deixar ca nostra en la plena de la feina, quan mancava l'estiu. Guard ben viva la vivència del primer Nadal a la Seu cantant amb l'Schola Cantorum ⁽¹⁾ i de la primera tornada al Seminari després de les vacances: mon pare m'hi dugué amb la Guzzieta un horabaixa després de les festes, ja quan el sol es ponía a la terra i a l'ànima, el cor encongit, amb un fred que pelava. La trobada amb els altres companys esmorteí l'enyorança, com un bàlsam; els *prefectos* feien bulla a la sala d'estudis amb els qui ja havien arribat celebrant la tornada i comentaven què els havien duit els Reis; de cop i volta un dels condeixebles em va escometre:

–“Que no saps qui ha deixat”?

No vaig entendre què me demanava ni què volia dir deixar.

–en...

I em digué el nom d'un company; llavors em vaig adonar que n'hi havia, dels que havíem entrat, que no tornaven, que no continuaven els estudis per a ser capellans. D'alguns d'ells en vaig sentir vertadera pena perquè ja ens

començàvem a conèixer, eren bons al·lots i bons estudiants, pareixia que tenien vocació; d'altres, no em va venir de nou perquè es veia que el Seminari no era per a ells; vaig haver d'assumir que també deixaven seminaristes del Seminari Major, la qual cosa em sorprenia, i és que els del Seminari Major, per als petits de primer, eren el cim on havíem de pujar. Jo mai vaig voler deixar el Seminari, sempre vaig mantenir la voluntat ferma de continuar; em feia peresa tornar després de les vacances, m'enyorava, però sempre vaig voler ser capellà.

Quan feia segon curs em vaig posar malalt; Sor *Catalina*, que era la infermera, em va fer traslladar a la infermeria; tenia febre, em donava un *piramidón*, la febre se n'anava però tornava l'endemà, no era molt alta, però era febre i no sabia què podia ser. Va parlar amb el Sr. Soler i decidiren cridar D. Guillem, el metge de Pòrtol, a fi que em visitàs. Vingué D. Guillem, que era bon amic de la meva família, i aconsellà el meu trasllat a casa, on hi vaig fer llit poc més de dos mesos, de finals de febrer fins a principis de maig. No sabien què tenia, febre ve febre va i un reuma que m'afectava les articulacions; fins que D. Guillem, també preocupat, va tenir la bona idea de fer venir a veure'm Don Jaume Garcias Vich, de Sta. Maria, dentista de professió -va ser dentista en el Seminari el temps de D. Joan Soler- i, a més, especialista en nins. D. Jaume va ser precís i ràpid, i, sortadament, encertà el diagnòstic:

-A aquest nin l'heu d'operar de ses amígdals, *de ses glàndules*, -afegí totd'una a fi que ma mare l'entengués. -Tota sa febre i el reuma li ve d'aquí, vius!!, com més prest millor, que li pot afectar al cor.

Així va ser, m'extirpà les amígdals el Dr. Rosselló a la seva consulta als voltants de la plaça de l'Olivar i vaig tornar a anar bo com una carabassera. Tot el temps que vaig fer llit no vaig pensar mai en no tornar al Seminari, tot el contrari, vaig mantenir la voluntat ferma de tornar, encara que em pesava la possibilitat d'haver de repetir curs.

Mirau, ja que hi som vos cont com va succeir això de la meva vocació: Als deu anys vaig entrar al Seminari perquè volia ser capellà i sabia que hauria de passar tretze anys estudiant i preparant-me, no vaig ingressar perquè sí, ni va ser que m'hi dugueren. D'on venia aquesta voluntat que m'empenyia? No ho sé bé, només puc dir que, de petitó, que a ca nostra a l'estiu estaven estibats de feina, per tal que no els fes nosa el nin, em duïen a les monges, les Germanes Franciscanes del poble, perquè em guardassin; i jo passava els dies en el convent, feia vida amb elles, anava a la capella quan elles hi anaven, menjava el que cuinaven per a elles, això sí, sempre fora del menjador, que era *clausura*; i jugava pel jardí, on tocava el cel un arbre de pisos magnífic, mentre brodaven i ensenyaven a brodar les al·lotes del poble; tingueren cura de mi, fins i tot em fermaren un mocador pes cap perquè pegava sucós pertot, era per a elles com una joguina i em feien de mamà fins al vespre en què em venien a cercar per anar a dormir a casa. Es veu que devia trobar plaent i agradable l'estada a Ca Ses Monges, doncs quan algú em demanava:

- i tu, Pedrito, què voldràs esser quan siguis gran?
- Monja!-responia jo.

Les posaven a riure tots els qui me sentien. Tot i que era molt nin, vaig endevinar, vermell d'empeguement, que allò no podia ser; pocs anys després, abans encara de fer la primera comunió, no sé bé si per la influència del dia del Domund en què les monges ens disfressaven de negrets, indis, xinets... per anar a recaptar "*lìmosnes*" per a les missions, o perquè algú, a la parròquia, ens havia parlat dels missioners, o tot plegat, quan un dia Sor Maria de l'Amparo, la mestra de la costura, ens va demanar a tots els nins, un per un:

- "i tu, què vols ser quan siguis gran?"

No vaig dubtar:

- "capellà". -vaig dir.

No m'importà que, a partir de llavors, els al·lots del poble em diguessin "es capellanet" i que la gent en miràs com una cosa un poc rara, doncs Pòrtol no era un poble amb tradició de seminaristes, feia anys que no n'hi havia cap; vaig mantenir aquesta ferma voluntat fins a primer de teologia, un temps després dels exercicis espirituals de mes que ens dirigí D. Jaume Bonet, en què el dia de la meva vida s'ennuvolà, deixant el Seminari per a Nadal, a segon de teologia; ara bé, aquesta és una altra història.

Em vaig enyorar, vos deia, i em caigueren llàgrimes, gairebé fins que vaig acabar tercer, després de la Vestició, quasi fins que vaig començar Humanitats en què ja passava gust de jugar a futbol i, a l'estiu, de nedar i de córrer món amb bicicleta, nasqueren les primeres amistats, vaig partir a llegir, i l'embranchida de l'adolescència deixà enrere la cala de la infantesa. Tanmateix, l'enyorança no em va destorbar mai de dormir; el mes d'octubre del primer any va ser molt plover, les barrumbades de trons i llamps em despertaven, però em tornava a dormir de seguida i dormia tota la nit, d'una tirada; em despertava en la mateixa postura que m'havia colgat i mai tan sols no em vaig haver d'aixecar per anar al vàter. Sí que em desbaratava l'enyorança per a estudiar, però l'activitat de cada dia, que no era un tragí, sinó el temps ordenat: temps d'estudi, temps d'esbarjo, de pregària, les classes, la disciplina del silenci, d'un horari, de la puntualitat, la preocupació compartida amb els condeixebles pels estudis i les notes, jugar plegats, poder comunicar penes i alegries als mateixos companys o *als prefectos*, l'esforç físic de la pràctica de l'esport, el suport, decisiu, del Sr. Orvay, el director espiritual, i, tot s'ha de dir, una bona alimentació, distreïen i superaven l'enyorança facilitant que m'adaptàs a la nova vida.

Malgrat tots els emperons que comporten els començaments, vaig partir bé: en el "*Boletín de Calificación escolar/Seminario Conciliar de Nuestra Señora y de San Pedro Apóstol*" consta que el mes d'octubre de primer curs vaig tenir un set de

cada una de les assignatures, llevat del llatí que Don Toni no va qualificar fins al mes següent; vaig esser definit com un set, també de conducta i de aseo.

Encara nin i tendre el meu caràcter, vaig encaixar aviat a la vida en comunitat i a l'ordre, sense gaire problemes; vaig aprendre a vestir-me, a rentar-me, a fer-me les dents netes, a tallar-me les ungles, a netejar les sabates, les dutxes se'm feren habituals en un temps en què a casa encara no n'hi havia; vaig començar a estudiar, a aprofitar el temps, a resar, a creure, a viure amb altres.

Els meus ulls s'obriren al gran edifici blanc del Seminari enmig del camp, immens per a mi, a les aules, les sales d'estudi, els espais grans dels menjadors i dels dormitoris, als niguls passejant amb parsimònia per damunt el cel que emmarcava el pati, als camps de futbol i als avions que els sobrevolaven; em sorprengueren els càntics en llatí, els pianos a les aules, el silenci pregon que, de sobte, s'imposava quan el *prefecto* sonava el xiulet per acabar la cridòria del recreo, el rosari a les mans anant d'un lloc a l'altre, el rigor dels *prefectos*, com un ull vigilant, per mantenir la disciplina i l'ordre, i la seva disponibilitat ensems i ajuda quan feia falta. Em captivaren la disciplina, l'ordre, la serietat del Sr. Soler, el temps d'estudi i viure en silenci. Observava els companys de curs i els estudiants de cursos superiors, especialment els de tercer, pròxims a la Vestició i tot un referent pels qui acabàvem d'arribar, els humanistes de quart i cinquè i els "*filosòfs*" i "*teològs*" -així ho deia fins que vaig aprendre "*filòsofs*" i "*teòlegs*"- envers dels quals professava admiració; els diaques em quedaven molt lluny.

Em vaig adonar de la capacitat que regnava a la casa de fer moltes coses, moltes i bé; a més de l'activitat de cada dia, s'organitzaven actes literaris, musicals, concerts, obres de teatre, hi havia acadèmies de periodisme, de música, d'idiomes, d'història de Mallorca ..., la música als menjadors, la música que omplia els aires de Son Gibert els dies de festa; del primer trimestre del primer any record la festivitat del Domund, que organitzà l'Acadèmia de

Missions, en què als més nins de la casa ens disfressaren; el bisbe Joan Cañellas, amb un somriure agradós, repartia benediccions pertot arreu, jo i altres de primer li fèiem de patges. Tota una festa, just arribats. En Joan Cañellas era el més petit del Seminari i jo era el segon dels petits; els més alts eren en Guillem Miralles i en Mariano Moragues. Del meu curs, el més alt era en Fèlix i el més jove en Paco Díez, encara que em triassin a mi per a l'entrevista que em va fer, el mes d'octubre, el periodista Caldentey per al diari "Balears" i que la titulàs "El seminarista más joven del Seminario". Abans de Nadal es representà a una sala habilitada com a saló d'actes "Pastores a Belén", amb una magistral i recordada interpretació de Joan Bauzà com a "Borrego" i de Miquel Company com a "Bato". Vaig notar que a la darrera escena, on es representa la cova de Betlem i jo hi feia d'angelet, com que no hi havia dones en el Seminari per representar Maria, la mare del nin Jesús, aquesta fou simulada mostrant només part d'un vestit que sobresortia estès en terra de per darrere el decorat, devora Sant Josep, que interpretava en Pep Lluís Salvà.

D'aquells primers anys, serv, com una pinzellada, la representació de "Hamlet"; la interpretació estelar de Pep Cabrinetti a "El divino impaciente" ens emocionà; "Un Regne dins la mar", ⁽²⁾ en el marc de les torretes i el pati del Seminari Menor, fou espectacular; i a "Nit de morts" ⁽³⁾ ens esbutzàrem de riure.

anar a la capella.

La meditació abans de la missa, des que s'incorporà com a director espiritual del Seminari Menor, la mos solia fer el Sr. Orvay a tots plegats, llatinistes i

humanistes, o per seccions o cursos; quan ell no hi podia ser el substituïen els *prefectos*. La missa la deia normalment el Sr. Soler, aleshores en llatí, de cara a la paret donant-nos l'esquena; la deia sempre igual, amb els mateixos gestos i el mateix to de veu, interromput rítmicament per un tic, com un petit escorcoll, que li afectava la gargamella. A vegades la deia el Sr. Orvay, que li donava un aire més personal, més sentit; qualche pic venia Don Pep Sacanell, que la deia molt aviat; però encara li guanyava D. Toni Esteve, el professor de llatí de primer, que era un vist i no vist el moment en què es girava cap a nosaltres per donar-nos el "Dominus vobiscum".

No se'ns obligava, però era costum generalitzat que tots anàssim a combregar cada dia, els que volien es podien confessar en el confessional que hi havia entrant a la capella, a l'esquerra. Vaig veure respectar des del primer dia la llibertat de triar confessor; amb aquesta finalitat cada setmana venien un o dos capellans de fora del Seminari per a qui s'estimàs més confessar-se amb ells en lloc d'amb el director espiritual o amb algú de la casa. A mitjan dematí entrava el porter, en Francisco, a la sala d'estudis i xiuxiuejava unes paraules a l'orella al *prefecto* que ens guardava i aquest anunciava: - Hi ha Don Jordi Font a la capella, pels qui vulguin confessar-se; ha vingut Don...

Seguien la missa amb el missal, els qui en tenien, i cantàvem cançons religioses que havíem assajat amb anterioritat en llatí, en castellà i en mallorquí, moltes d'elles del Cantoral de Don Bernat Julià i del Cant Gregorià. En Rafel Servera, un dels *prefectos*, feia sonar un harmònim pneumàtic des del fons de la capella; hi havia lectors per a les oracions comunitàries i servia la missa un seminarista dels que ja havien estat vestits. Un altre feia d'escolà major i tenia cura de l'ordre a la Sacristia i a la capella; el missal, les vestidures litúrgiques, els ciris, les tovalles de l'altar, les flors, els ramells, les hòsties, el vi, els corporals, el calze, el copó, la patena, les claus del Sagrari, els llibres per a les lectures, tot pulcre i en el seu lloc. L'ambient de la capella convidava a la pregària i a la reflexió. El rectangle que la formava estava escortat d'uns finestrals grans de vidres translúcids, coberts de cortines vermelles que li donaven un aire d'intimitat. A la primavera, en el mes de Maria, que ja començava a fer calor, obrien les finestres quan queia el dia i el sol es gronxava a les cortines, com domassos púrpura, transmetent un aire piadós a la penombra de la capella, que omplia de frescor el remoreig de les fulles dels cínamoms que verdejaven a la vora.

Des del Benedicamus Domino del dematí fins que, després de la missa, pujàvem al dormitori per a fer el llit i posar-nos el *bavero*, tot estava dirigit a engegar el dia amb bona disposició i el millor ànim. El Sr. Orvay va ser l'encarregat de posar oli a aquella maquinària d'estudi i de disciplina. Quan creuava pel passadís d'enmig cap al presbiteri, ho feia amb passes ràpides i decidides, removent l'aire i omplint la capella de l'aroma penetrant i agradable de la Metilina Valet que usava com a massatge després d'afaitar-se. Ens parlava amb l'autoritat del qui diu allò que sap i que ho viu, les seves paraules

donaren ànim als nins i als joves que tenia al davant, i desplegaren les ganes de viure i de desenvolupar la personalitat pròpia, com es despleguen les veles d'un vaixell que empeny el terral mar endins. "Ánimos y adelante" "Lo que importa es la Polar", eren els seus lemes.

El seu temperament donava ales a aquelles ànimes plenes, encara, només d'esperances i bons desitjos, i fàcilment propenses al desànim i a retre's en la lluita de la vida. Volia una joventut amb l'estendard de la puresa en el cor, entregada, marcada d'un impuls espiritual. Era bon narrador, de veu plena i amable, el discurs convincent, es feia escoltar quan ens contava "El Viaje del Pax" ⁽⁴⁾, una al·legoria de la formació dels aspirants al Sacerdoci: Navegàvem amb el Pax, vèiem passar no gaire lluny el Gloria Mundi i ens refugiàvem en el Praecepta Dei, passàvem de llarg l'illa de Voluptas i els seus esculls traïdors i admiràvem la generositat de Calixto que es tirava a la mar procel·losa per salvar un dels companys, però moria -era duit al cel- per mor de l'esforç realitzat, tot plegat navegant cap a l'illa del Sacerdotium i al port d'Aeternitas, com a destí final de la singladura per aquest món, baix de la mirada amorosa de Maria, "maris Stella". Valorava molt, el Sr Orvay, l'amistat, fins a la mort, com la va viure Calixto donant la vida per l'amic, la sinceritat, la netedat de cor, la fidelitat, el servici als altres, "vale quien sirve" era una altra de les seves màximes; ens transmetia l'esperit que donava sentit a la disciplina, a l'estudi, a l'exercici físic, a la pregària..., a les coses de cada dia; l'entusiasma una joventut generosa, esforçada, amb esperit de sacrifici, de vèncer-se.

Ens parlava de Guy de Larigaudie, l'*scout routier*, rodamon que feu de la seva existència una recerca continua de Déu, com un model per als joves; duia a les meditacions del dematí el seu pensament recollit en el seu llibre, "Buscando a Dios", i ens en llegia trossos.

S'emocionava quan ens llegia la carta del pròleg a una religiosa carmelita: "Hermana: estoy en la refriega. Puede que no vuelva...Si no fuera por el inmenso dolor que esto va a causar a mi pobre madre y a los míos, saltaría de gozo...tenía tanta nostalgia del cielo...contento de que mi última aventura sea a caballo..." Ens comentava els seus pensaments "Tan hermoso es pelar patatas por amor a Dios como edificar catedrales", les paraules em ferien i sentia l'emoció de la vida com el camí cap a Déu, com el *routier*, a través de les coses més simples de cada dia, de les muntanyes, de la mar, de l'admiració del món com un reflex de Déu: "Mi vida entera no ha sido más que una larga búsqueda de Dios" "Hay que tener el corazón lleno de Dios, como un novio tiene el corazón lleno de la mujer que ama".

A través del mirall de la seva vida ens exigia altura de mires: “*Hemos nacido para el sol, no para la charca inmunda donde juegan sus reflejos*”.⁽⁵⁾ “*Hacer de la vida una conversación con Dios*”. Em feia sentir l’enyorança de Déu, el seu amor envers de nosaltres.

Ens inculcava el valor de l’esforç, així ens contava la història d’aquell nin que sortia a la nit al camp a llançar pedres. Quan li demanaren què dimonis feia, contestà:

– “Tir pedres a la lluna”.

Quan li digueren que era impossible que un dels seus tirs arribàs a la lluna, el nin respongué:

– “Però, del poble, som el que tira les pedres més lluny”.

Ens repetia que apuntàssim alt, que ens esforçàssim més enllà d’un possible èxit o fracàs. Quan, anys després, vaig llegir “El Viejo y el mar”, d’Ernst Hemingway, vaig veure aquell nin retratat en Santiago, el pescador que lluita gran part de la narració per a pescar un peix mai no vist i, quan ho aconsegueix, altres peixos el devoren, de tornada a la platja, i li arruïnen la pescada; malgrat el resultat decebedor, Santiago havia realitzat els seu desig.

Don Vicenç Orvay i Ribas, director espiritual del Seminari Menor els anys 1959/1964, morí, essent encara un home jove, mirant la mar, l’últim esguard dels seus ulls. El seu amic *routier* hauria signat morir com ell: “*Cuando frente al mar, el desierto o una noche tachonada de estrellas, se siente el corazón a punto de estallar de felicidad, es bueno pensar que más allá encontraremos algo mucho más hermoso, más grande, algo a la medida de nuestra alma, algo que colmará el inmenso deseo de felicidad...*” En el número quaranta-cinc de la revista “Modèlics i modelicons”⁽⁶⁾, un altre bon amic, Joan Sunyer, descriu el dia que el vaixell de Don Vicenç atracava al port d’Aeternitas: “*La mort sobtada, mirant el blau, l’infinit, de l’amic Vicenç Orvay, a Porto Petro, davant casa meua on estàvem passant uns dies de vacances... Restà de cos present a ca nostra des de la tarda del 21 de juliol fins l’endemà a mitjan matí. Ell el dia en què morí, vos puc assegurar que fou tot el dia molt feliç...*”⁽⁷⁾

(1) Amengual, Pere J. “Matines a la Seu”, Modèlics i modelicons, núm. 37, p. 77.

(2) Mateu, Domingo “Convivències d’estiu i Festa Major a Son Gibert”, Modèlics i modelicons, núm. 37, gener 2015

(3) Edició obsequi de “Modèlics i modelicons” als “Amics del Seminari”. 2015. “Peça còmica en dos quadres, traduïda i adaptada lliurement -i sense gaire escrúpols lèxics, ortogràfics i demés empireumes gramaticals- per Jaume Sancho Gili ... “un petit homenatge a Miquel Nigorra Gayà, mort el 1980. A modo d’introducció, Dpmingo Mateu parla de les “Vetlades a la fresca” al Seminari.

(4) Dom Beda Camm, O.S.B. El viaje del Pax, Ed. Difusión, Buenos Aires. 1945, Es veu la firma de Vicente Orvay, és fotocòpia.

(5) La traducció que tenc davant, treta d’internet, diu “el mar oscuro”, en lloc de “la charca inmunda”.

(6) Sunyer, Joan, “Els llocs de la nostra memòria” Modèlics i modelicons, núm. 45, p. 21. octubre 2017

(7) Era el 21 de juliol de 1978.

JAUME BONET, UN CAPELLÀ CARISMÀTIC, FUNDADOR DEL “VERBUM DEI”

Joana M. Serra

Moltes gràcies per haver-me convidat, de bell nou, a participar de les converses d’aquesta revista. És una bona raó per compartir i dialogar els nostres particulars punts de vista.

Avui, el tema que m’heu proposat és el de com he vist l’evolució de la vida d’en Jaume Bonet, el fundador de la nostra Família Missionera “Verbum Dei” mort el passat mes de juny.

Res més arriscat que atrevir-se a parlar d’una persona. Encara més si no es tracta d’elaborar una biografia ordenada, cronològica, contrastada i documentada. Som conscient de la pèrdua d’objectivitat que això pot suposar. Tanmateix, el que voldria compartir, si vos sembla bé, és precisament la subjectivitat del meu punt de vista. Vos convid que m’acompanyeu a guaitar cap a la vida interior d’aquest home, rabiosament humà, que un dia escoltà la veu de Déu, i va voler respondre entregant-li tota la seva persona.

¿Com parlar de l’evolució d’en Jaume si jo mateixa també he anat evolucionant en la meua

manera de entendre’l? Tothom qui el coneixia sap que tenia un caràcter fort, amb formes, a vegades, poc elegants, però, al mateix temps l’acompanyava la seva gran generositat i entrega. Les seves intencions eren clares i transparents. No va anar darrere de l’aplaudiment ni l’acceptació dels altres, sinó que la seva vida podríem dir que va ser un “des-viure’s”, a fi que quantes més persones millor poguessin assaborir l’amor i l’alegria que brota del diàleg amb Déu. Experimentava que el doll interior que emanava de la relació personal amb Déu generava la possibilitat d’una verdadera vida fraterna. Aquest era el testimoni que mostrava la possibilitat de realitzar un veritable canvi social, que no consistia a atendre les conseqüències de la injustícia sinó anar a la font per solucionar les causes i vèncer-les d’arrel. Per això, la seva “obsessió” era sempre la d’apropar les persones a Jesús.

¿D'on brotava aquesta profunda convicció? Ens haurem de remuntar a allò mateix que ell contava sobre la seva vocació.

Tot just tenia 14 anys, quan un dia, mirant de fit a fit un Sant Crist, que hi havia dins el seu pupitre de l'escola dels Germans de la Salle del Pont d'Inca, va tenir una profunda experiència. La seva consciència s'obrí inesperadament, captà la presència de Jesús crucificat. El veié molt mal ferit. Talment com si d'un leprós es tractàs. Se sentia corprès. Com si el dolor i el patiment de la humanitat fossin presents en el seu cos. Després va iniciar un diàleg directament amb Jesús, - Què t'ha passat? Per què et trobes tan malferit? Què puc fer per ajudar-te? - Des de la ingenuïtat d'aquell adolescent naixia la primera conversa amb Jesús que va marcar la trajectòria posterior de la seva vida.

Després d'aquesta experiència va anar a la capella, com al·lot que encara era, va demanar “una prova” per estar segur que el que havia descobert no s'ho havia inventat ell mateix. Aleshores pensà sobre què podia demanar com a prova, que si li era concedit, mai no hagués de penedir-se d'haver-ho fet. Aleshores, dirigint-se al Sagrari digué: - Si has estat tu, si realment existeixes, fe'm feliç. Aleshores va sentir un goig nou, molt superior a qualsevol altre, que l'inundà. Es va sentir ple a vessar. Meravellat, es va convèncer que aquesta alegria només podia venir de Déu. Descobrí que a això la gent no ho sabia. Ningú mai no n'hi havia parlat, però calia donar a conèixer aquest goig. Naixia així la seva vocació. Era urgent donar a conèixer aquesta realitat, la felicitat que tothom busca és Ell.

Confia la seva vivència a un germà de la Salle i li va demanar com ho havia de fer per anar a una leproseria. Aleshores aquest li mostrà un mapa que indicava on estaven situades les leproseries. Quan va veure que eren tantes es va sentir aclaparat. Tot seguit, li va preguntar quina era la causa d'aquesta malaltia. El germà li anà explicant com aquesta malaltia era més fàcilment contagiada a persones que tenien les defenses baixes, sobretot, per mor d'una mala alimentació i per unes condicions higièniques deplorables. La misèria provocada per la manca de justícia estaven a l'origen d'aquesta malaltia; en definitiva, a l'origen d'aquest patiment hi sol haver una manca d'amor.

En Jaume descobrí aleshores que la injustícia i la manca d'amor eren la causa més pregonada del patiment de les persones.

Ell, que havia experimentat tant d'amor davant el sagrari, va saber que precisament en el seu interior havia descobert la font de l'amor que volia portar a tothom, perquè d'ella brolla el veritable remei a tanta injustícia i a tanta manca d'amor que genera tant de sofriment. Aquelles ferides i tantes altres en el cos de Crist estaven afectant als més desvalguts de la terra.

D'aleshores ençà estigué segur que, si una persona coneixia a Déu i el donava a conèixer, la terra s'ompliria d'amor. L'amor entès no com un sentiment intimista, sinó com la força única capaç de transformar el cor de les persones i orientar-les cap el bé dels altres. La societat seria així transformada des de les seves arrels tot generant una autèntica fraternitat.

En la mesura que en Jaume anava madurant, comprenia que el fet d'acompanyar altres persones a fi que experimentassin el goig que sorgia del diàleg amb Déu i el que d'això se'n derivava, li resultava cada vegada més urgent apropar a altres persones a Déu, no perquè fossin més bones persones en si o més resadores, o preocupades

per la seva salvació, sinó persones que volguessin donar a conèixer la força que té un cor integrat i lliure per a sembrar amor, justícia i solidaritat. La finalitat de “guarir a Jesús” ferit en la humanitat era la finalitat de tota la seva espiritualitat.

Perdonau que m'hagi allargat en aquest punt, però crec que és essencial, perquè tot el que vingué després és conseqüència de la seva amistat i agraïment a Jesús. Hem de pensar que en Jaume va entrar al seminari, no perquè li agradàs la idea de ser capellà, sinó per a formar-se a fi de donar a conèixer l'amor de Jesús. Va estudiar teologia, la que s'impartia en aquells moments, que poc responia a la seva inquietud i al canvi social que s'estava produint a Mallorca.

S'ordenà junt amb altres 820 companys en el congrés eucarístic de Barcelona.

No era fàcil perseguir un canvi social des de la seva perspectiva espiritual. El pes de la dictadura també es feia notar, i en el si de l'Església uns el taxaven d'espiritualista, d'altres de massa exigent, altres no veien clara la seva perspectiva social. Però la cridada del Senyor el duia a provar una i mil maneres de ser fidel a la missió rebuda.

Després va començar a predicar incansablement, recolzant moviments laicals que anaven apareixent en aquells moments.

Però, poc a poc, anà adquirint un estil propi, molt experiencial i carismàtic. Era necessari anar formant persones que a la vegada fossin capaces de transmetre-ho a altres, tal com diu la carta a Timoteu.

Ell sempre ens contava que no havia pretès mai formar una comunitat. Però que, a conseqüència del que anava predicant, va arribar un moment que va trobar, com qui obre la porta i troba un infant, la necessitat d'acollir les persones que tocaven a la seva porta. Quan eren al·lots, ell

mateix els enviava al seminari, però quan eren al·lotes, elles no trobaven manera de formar-se ni de viure una vida dedicada a transmetre l'evangeli.

En Jaume no podia consentir que en el si de l'Església les dones no tinguessin un lloc per poder-se preparar per a transmetre la paraula de Jesús en les mateixes condicions que els homes que tenien el seminari. Per això ell perseguí, des del primer moment, promocionar-les, no tan sols en l'àmbit espiritual, sinó també amb una sòlida formació acadèmica teològica.

Fou així com un grup d'al·lotes començaren a viure en comunitat. La responsabilitat del moviment de convivències era duit endavant per aquesta comunitat que es consagrà per a aquesta missió. A més, també per a un gran nombre de persones laiques que s'anaven comproment. Arran d'això també qualche matrimoni s'hi uní, i molt prest també un petit grup de capellans que no tan sols desitjaven predicar sinó també viure com vivien les missioneres. ¿Com orientar aleshores una vida comunitària si ell no tenia formació per a això?

Amb la mirada posada en la necessitat de l'anunci de la Paraula, i convençut que era un dret que tenia tot batiat, lluità perquè les dones poguessin predicar la Paraula de Déu al mateix nivell que ho feien els homes. Elles necessitaven una formació teològica. Tan aviat com va ser pos-

sible unes missioneres foren pioneres a cursar estudis teològics tant a Comillas com a Roma. Foren moments no gens fàcils, però que va anar creant dues prioritats a la comunitat, per una banda una intensa vida de pregària i per una altra els estudis necessaris per a exercir aquesta missió tan valuosa que els era confiada. Fins al punt que cridava l'atenció la seva preparació amb un estil de vida pobre, a l'escolta de la Paraula i fidel al que el Senyor anava mostrant.

Prest la comunitat es va anar enriquint de diferents enfocaments teològics en un moment en què la Teologia Catòlica començava a interessar-se per l'estudi científic dels textos de la Sagrada Escriptura, amb el seu anàlisi de les formes, la compilació de textos, la crítica històrica, literària, etc.

Ell anava també renovant la seva pròpia teologia amb totes aquestes aportacions que els missioners i missioneres anaven estudiant. Estava al dia i pendent dels nous enfocaments teològics així com dels nous llibres de teologia que s'anaven editant. En aquest darrer aspecte tenia molt per agrair a la comunitat i, de forma especial, a en Jaume Barcelò, que era un lector insaciable.

En Jaume va anar madurant amb la seva relació amb Jesús. També aprofundí molt en el coneixement de tota la vida de Jesús, en la seva manera de viure, de pregar, la seva dedicació als apòstols. Poc a poc, jo tenc la impressió que en Jaume, partint d'una teologia molt cristocèntrica, va anar donant pas a una teologia molt més trinitària. En la Trinitat descobria una unitat que no uniformava sinó que es basava, precisament, en la diversitat. La comunitat, que en el seu si s'organitzà en tres branques (la masculina, la femenina, i la dels matrimonis), constituïa una expressió de la vida, la vida "intertrinitària". No perquè fossin tres sinó perquè era una mostra del mateix amor viscut des de diferents concrecions personals, però amb una mateixa missió. Convençut que l'evangeli era per a tothom, petits grups de la fraternitat anaren a diferents indrets del nostre món a contagiar aquesta forma de vida.

Molt aviat persones de diferents indrets dels cinc continents entraren a formar part de la vida comunitària i les nostres comunitats esdevingueren internacionals. En el seu si hi havia persones de diferents parts del món; així que el nostre fundador aprengué noves formes de comprendre i viure enmig de la pluralitat sense que mancàs mai allò que era essencial: la pregària i l'anunci de l'evangeli. Una pregària cada vegada més centrada en les Sagrades Escriptures, enriquida pels estudis teològics, compromesa en la seva missió i feta vida per les persones actuals.

Podríem dir que ell fou incansable. Anava de part a part del món predicant l'evangeli, visitava les diferents comunitats que s'anaven erigint i predicava exercicis espirituals, junt amb altres membres, tant a missioneres, missioners o matrimonis, tant a laics, a comunitats de vida consagrada, com a les nostres pròpies comunitats.

Va mantenir una gran fidelitat a les orientacions de l'Església alhora que era conscient que encetava una forma de viure la consagració i la missió de manera nova. No enfocada sols a la santedat personal sinó, sobretot, a la missió. Una consagració a la missió que feia possible que persones de diferents ètnies, condicions de vida, i estat social poguessin viure-la.

Des del meu punt de vista, en Jaume va evolucionar teològicament, no tan sols des de l'estudi sinó, sobretot,

integrant la realitat que anava sobrevenint com a resultat de la seva predicació. Així que Déu mateix, anava mostrant-se, cada vegada de forma més diversa i plena. Somiava que a tot arreu hi hagués comunitats de vida evangèliques que pregassin i convidassin a pregar, organitzades d'una tal forma de viure, que recordàs les primeres comunitats cristianes, i d'aquesta manera fos clar que el Senyor era el principi fonamental de tot. Que la forma de viure no tengués més explicació que l'alegria d'haver estat mereixedor de la confiança de Déu.

Les nostres constitucions i estatuts són una expressió de la seva teologia. En elles es posa de relleu que la Paraula de Déu és confiada a tots els batiat. El baptisme ens fa partícips d'un sacerdoci comú. Per això tots els membres reben formació teològica. La mateixa estructura de govern de la comunitat així ho plasma. Cada branca té els seus propis responsables, però alhora hi ha un govern comú que vetlla per la unitat i que és confiat tant als missioners que en la seva majoria són capellans, com a les missioneres. De fet, ell mateix va deixar en mans d'un membre de la branca femenina el càrrec que ell com a fundador tenia, a fi de crear, ja en vida, un precedent, una forma concreta d'entendre la igualtat fonamental.

Crec que tan sols he estat capaç d'oferir-vos unes petites pinzellades, però que m'agradaria que servissin per intuir per on anava evolucionant en Jaume. Que no fou un erudit sinó un vertader carismàtic, un autèntic missioner de Jesús i un profund creient en el Déu Trinitari, fonament de tota comunitat de vida evangèlica.

No puc acabar aquest article sense dir que Mallorca va estar sempre en el cor d'en Jaume i que la presència de la Mare de Déu del Seminari ens ha acompanyat sempre en les nostres cases de pregària i centres d'evangelització. Ella ens guardi en fidelitat en aquest carisma confiat.

PÀGINA WEB

<https://www.amicsdelseminari.com/>

La web www.amicsdelseminari.com presenta aquests apartats:

QUI SOM	Aquí trobareu les intencions que han fet possible aquest projecte.
DIADES CULTURALS	Informació sobre les diades culturals que hem anat fent durant els sis darrers anys i que, si no ens desanimam, continuarem fent cada any.
SCHOLA CANTORUM	Informació sobre les actuacions de la Schola Cantorum.
MODÈLICS	Publicació de totes les revistes "MODÈLICS I MODELICONS". És d'accés restringit als subscriptors degut a la confidencialitat de la revista. Totes les persones que es considerin amics del seminari hi podran tenir accés. Hi trobareu també el sub-arxiu "ANTORCHA" (totes les revistes)
DEL NOSTRE RECORD	Informació d'altres actes passats no inclosos en apartats anteriors.
CONTACTE	Correspondència entre els cibernetes i la redacció de la web.
Uep! Què hi ha de nou?	Informació sobre els actes que s'estàn preparant.

CRONICÓ 1

TROBADA DE CONDEIXEBLES A MONTI-SION DE PORRERES

Jaume Gual

El passat dia 28, festa dels Innocents, com és costum any rere any, ens trobarem a Montí-sion de Porreres els condeixebles per passar el dia junts i festejar les festes de Nadal i Any Nou.

En Sebastià Salom, rector del poble, ho tenia tot previst i organitzat. Entorn de les 11 hores molts ja havíem arribat. Altres arribaren més tard perquè tenien altres feines que complir.

*D*els 24 condeixebles ens reunirem 18, mancaren els 4 que ja ens han deixat, en Miquel Nígorra, en Gabriel Rossíno, en Pep Toni Fuster i en Joan A. Pol. A darrera hora en Tomeu Tauler, que havia agafat una grip molt forta i tenia molta febre, no va poder venir. Faltà també en Mateu Buades, que no surt de la Residència on està allotjat.

*I*stal·lats al petit apartament que té el rector, entrant a l'esquerra, formant un cercle, cadascú va anar donant una informació reflexiva sobre les novetats personals que s'han produït durant l'any que s'acaba, començant per un ordre d'abecedari molt estricte, inserint en el seu lloc els dos companys que a les llistes de les classes eren "externos", perquè residien a la Sapiència.

Qui més qui manco va iniciar la seva aportació fent referència al seu estat de salut, en molts de casos amb problemes més petits o més grossos, propis de la nostra edat, només n'hi ha 5 que encara no han entrat al col·lectiu de jubilats. Gairebé tots férem referència a altres fets personals i familiars. Pens que ens enriqueïrem i la comprensió per part de tots fou d'una gran germanor i companyonia. Els anys de convivència al seminari sembraren en nosaltres uns fermalls de germanor que no s'han oblidat.

En Mateu Buades fou recordat pels companys que havien parlat amb ell per telèfon i altres que l'havien visitat recentment. En Tomeu Tauler va enviar un escrit a Sebastià Salom que ens va llegir:

*M'ha envestit un grip potent
que m'ha volgut subjugar;
veurem qui serà el valent
que a mi em faci renegar.*

*No puc venir "cos present"
al puig de Montí-sion,
però el meu afecte ardent
us dona un abraç perhom.*

*Molts d'anys!
i no us atureu d'alenar*

En Jaume Sancho va informar del funcionament de la nostra revista i del fet que alguns companys del grup Amics del Seminari s'han incorporat al consell d'edició de la revista fent possible així la seva continuïtat. Informa també que el grup ha creat un web on es pot trobar la revista "Antorcha", la nostra revista "Modèlics i modelicons" i les activitats dutes a terme pel col·lectiu Amics del Seminari, com

les diades que han fet a diferents indrets de Mallorca. El web és el següent: amicsdelseminari.com.

En Joan Parets ens lliurà un llibre de poesia del mestre jubilat Miquel Oliver Bauzá, que té una introducció on dedica el llibre a en Joan amb motiu de les seves noces d'or de la seva ordenació.

També en Pere Orpí ens obsequià amb una publicació de l'Ajuntament de Capdepera sobre el "Tractat de Capdepera de 1231 i la independència de Menorca", amb la transcripció llatina i la traducció al català.

Finalment aportàrem una ajuda econòmica per a la publicació de la nostra revista "Modèlics i modelicons", ja que nosaltres, a més de poder-la llegir en PDF, la rebem en paper.

El temps va passar molt aviat, després de dues hores i mitja, a les 13'30, acudírem al menjador i donàrem bon compte de les viandes que ens havien preparat els responsables del santuari, un bon arròs de peix, uns escaldums, fruita i dolços propis del Nadal.

Abans d'acomiar-nos brindàrem amb una copa de cava i ens desitjàrem unes bones festes i un felix any 2018, amb salut i germanor.

CRONICÓ 2

DINAR DE COMPANYIA DELS AMICS DEL SEMINARI

Miquel Jaume

El divendres dia 22 de desembre ens trobarem al restaurant “Sa Creu” de Petra una quarantena de condeixebles dels Amics del Seminari. Enguany aquesta trobada nadalenca, que venim celebrant des de fa vint-i-cinc anys, s’ha distingit per la presència de Mn. Jaume Cabrer i Lliteras, de 92 anys, que en la nostra joventut va ser uns dels nostres directors espirituals. Amb gran emoció ens ha va dir que no es podia creure el que estava veient; que per a ell era com un somni veure

que hi havia antics alumnes del seminari que estimaven aquella casa gran, i que se’n recordessin d’ell amb tant d’afecte. Abans del dinar en Cecil Buele ha dit dues paraules sobre la legalització de l’associació cultural «Amics del Seminari» i en Macià Llabrés n’ha dit altres dues sobre la nostra pàgina web (www.amicsdelseminari.com) on es podrà consultar en línia tots els números de les revistes ANTORCHA i MODELICS I MODELICONS. El dinar ha estat una bona ocasió per refermar els llaços d’amistat i per expressar els nostres millors desitjos per les festes de Nadal i pel proper any 2018. De la nostra reunió ha quedat un registre gràfic per virtut i art de l’amic Biel Bennàssar que amablement ja ha compartit el reportatge fotogràfic.

CRONICÓ 3

LA III TROBADA DE CORALS

Miquel Jaume

El divendres dia 29 de desembre de 2017 a les 20:30 va tenir lloc a la capella del Seminari Nou la III Trobada de Corals que enguany va comptar

amb la participació de tres agrupacions. Va actuar en primer lloc la **Schola Cantorum dels Amics del Seminari** que, dirigida per **Bartomeu Ripoll**, va interpretar dues peces de cant gregorià i la cançó popular russa titulada «Entonem les més gojoses». A continuació vam poder fruit del **cant de la Sibil·la** interpretat magistralment per la soprano **Maria Antònia Riutort**, amiga a partir d’ara dels Amics del Seminari per haver acceptat gentilmente la invitació que li vam fer per mediació de Joan Brunet. La segona agrupació que va intervenir va ser la **Coral Sor Francinaina, de Sencelles**, dirigida i acompanyada al piano pel mestre **Francesc Bonnín**. Ens delectà amb “Un roseret eixia”, de M.Praetorius; “Joia en el món”, de Haendel; “Angels Carol”, de J.Rutter; “Born is in the light of de world”, de S.Ford; i “Nadal Blanc”, de Irving Berlin, precioses cançons de Nadal. Finalment, van pujar a l’escenari, que en aquest cas eren les grades de l’altar, els membres de la **Coral Sant Miquel, de Campanet**, dirigida per **Pere Reynés**, que van interpretar quatre peces ben nostrades: la popular «Cançó de l’estrella», la magnífica “El cants dels ocells” harmonitzada per Pau Casals, l’alegre “Nadal” arreglada per Baltasar Bibiloni i la solemne “Adoració” de Francesc Batle. Va ser tot un luxe, a més, escoltar els acords que **Arnau Reynés** va extreure de l’orgue per acompanyar les cançons de la coral campanatera i, abans, el cant de la Sibil·la. Com a colofó es va lliurar a cada una de les corals participants i a la cantant de la Sibil·la un plat de ceràmica fet a Pòrtol per Esperança Amengual com a símbol commemoratiu de l’esdeveniment. Com a les anteriors trobades de corals va fer les presentacions en Pere Amengual que va animar la trobada i donar-li sentit amb un senzill i noble parlament que es pot concentrar en aquest missatge: «hem vingut aquí no només a escoltar cançons amb les orelles, sinó sobretot a sentir-les amb el cor.» Tots els assistents, uns vuitanta comptant els cantaires de les tres corals, vam poder seguir el concert disposant d’un preciós programa dissenyat per Macià Llabrés. Per acabar, cantaires i assistents cantàrem tots plegats Adeste fideles i Joia en el món, així d’emotiu. De l’esdeveniment se n’ha fet ressó Cecil Buele al seu blog (socrodamon.blogspot.com) i Pep Guindos, de la coral de Son Dameto, que ha compartit amb el grup d’Amics del Seminari diversos enllaços per accedir a imatges i sons de les peces interpretades. I per si no n’hi hagués prou, Biel Bennàssar també ens ha enviat les fotos que va fer el dia de la trobada.

Anècdotes i contarelles (Tercera part)

8- Una bona flor hi ha amb tu

A l'antic ritual del baptisme el capellà feia una pregunta als pares de l'infant: "Què demanau a l'Església santa de Déu". I els pares responien: "La fe".

En una ocasió, com que els pares no responien, el capellà els va dir: "Digau la fe". I la mare de la criatura va respondre: "La flor".

I el capellà li va enflocar aquesta: "Una bona flor hi ha amb tu!"

9- Jo només necessit una femella

Un dilluns dematí, l'endemà d'haver fet l'entrada a la parròquia d'un poble del centre de Mallorca, el rector componia els mobles de la rectoria i penjava els quadros, i va haver d'anar a comprar una cosa a la ferreteria.

Quan hi va entrar, un grup de dones que esperaven el seu torn el saludaren i li digueren: "Vostè, senyor rector, passi a davant". I ell que no, que volia esperar el seu torn. Però tant insistiren les devotes feligreses que el rector va dir al que despatxava: "És que jo només necessit una femella".

10- Una poalada d'aigua a les beneïdes

Durant les beneïdes de Sant Antoni, a un poble del centre de Mallorca, hi havia el costum de confondre la desfilada d'animals amb la desfilada del carnaval.

I el rector beneïa tothom qui passava per davant ell. Ve't aquí que desfilà una parella de travestís, i el que anava vestit de dona, quan va passar per davant el capellà, va premer damunt una de les seves mameles postisses i va esquitxar el capellà. El capellà, amb un reflex ràpid que va merèixer l'aplaudiment de tots els presents, va agafar el poal d'aigua beneïda i la hi tirà tota damunt el cap.

11- L'ensaïmada de Capdepera

El dia de la festa del poble, a un poble del Llevant, cada any el rector convidava a dinar els capellans concelebrants. Un dels convidats, amic del rector, que cada any es feia present, en acabar el dinar s'oferia a fer els trossos de l'ensaïmada. Primer contava els comensals i després intentava fer les tallades iguals.

Però cada any, cada any, es repetia la mateixa escena, cosa que en treure l'ensaïmada tothom ja es posava a riure. Resultava que, en acabar de fer els trossos, sempre n'hi quedava un de més gros que els altres. Ell es lamentava i oferia la tallada més grossa primer al rector, després al predicador, i finalment a cada un dels assistents que responien: "jo no", "jo no". Com que ningú la volia, ell acabava dient: "Idò serà la meva".

Domingo Mateu

VIURE RAN DE MAR, OBERT ALS VUIT VENTS DEL MÓN

Retrobar-nos avui amb Bartomeu Socias és disposar-nos a atiar amb complaença el foc colgat d'una antiga i ferma amistat congriada en temps juvenívols de formació compartida. Tot i que fa més de cinquanta anys que, després de rebre l'ordenació de preveres, deixàrem el Seminari i quasi mai hem coincidit en algun dels revolts creuats dels nostres camins, ha bastat un primer i breu contacte telefònic per recuperar de seguida la proximitat amical de sempre. En Tomeu, tot d'una i de bon grat, ha acceptat la proposta de ser entrevistat per a la nostra revista. Acordam de veure'ns a casa seva el matí de dimarts dia 28 de novembre. Puntual, m'espera a l'entrada de l'edifici "Zénit", un alt bloc de pisos construït ran de mar en un bell indret de Cas Català, per iniciativa i a càrrec del nostre Jeroni Fito, l'estimat amic que tant hem trobat a faltar. Aquí hi viu en Tomeu, la seva esposa Margitta i llurs fills. Tot just travessar l'entrada del pis, admir la bellesa d'una talla moderna de la Verge Maria que acull amb tendresa els qui entren a casa. És de fusta, diu Tomeu, la vaig veure a un taller de Manacor i em va encantar. Més encara que la imatge, m'encanta a mi l'acolliment càlid i lluminós de l'estança oberta al mar que ens

dona la calma i la serenor adients per a una conversa distesa. El cel ennuvolat i el mar avui enfosquit deixen entreveure a certs instants la resplendor del sol i el blau transparent de la mar.

La parla col·loquial, diàfana i clara de Tomeu ens descobreix a cada resposta els trets cabdals de la seva esponerosa personalitat. Abans de les preguntes, ens mostra amb detall quines són les fites més assenyalades del seu peculiar i molt engrescador recorregut biogràfic.

FITES BIOGRÀFIQUES

Vaig néixer a Campanet el 8 de novembre de 1941.

Fa uns dies he complit els 76 anys. La infància vaig viure-la a Campanet, fins als 10 anys en què vaig passar un any intern al col·legi dels franciscans d'Inca. Ja el segon trimestre d'aquell curs vaig dir a "munpare" que no volia quedar més allà intern, que me veia amb forces per anar d'Inca a Campanet en bicicleta. Me va comprar una bicicleta i, com que hi havia altres al·lots majors que es traslladaven també en bicicleta, va confiar en ells per fer junts cada matí, jo en una bicicleta petita, el trajecte d'Inca a Campanet.

Per cert, va passar un fet ben curiós: la petita bicicleta era una "Jimson", quan llavors la bicicleta més comuna i més forta era una "Orbea". Un bon dia, el metge de Campanet la va agafar i jo no sabia on parava la bicicleta. Don Nadal,

el metge de Campanet, era un senyor que pesava més de cent quilos. Amb això, cercant per tot la bicicleta, veig que ve don Nadal. Li vaig dir: però, don Nadal, què fa amb aquesta biciseteta meva per aquí i per allà. Me va contestar: jera una urgència!, jera una urgència! i he hagut d'agafar lo primer que he trobat i anar-me'n de seguida.

Vaig entrar en el Seminari el 1952, als 10 anys, després de fer l'ingrés en els franciscans d'Inca. El primer any vaig estar a l'edifici dels agustins, del carrer del Socors; després es va inaugurar el Seminari nou i vàrem passar als edificis acabats de construir de Son Gibert i aquí ens hi vàrem estar fins a **l'ordenació de prevere el 1965**. Som del curs de Jaume Amengual Pizà, Joan Bestard, Mateu Grimalt, Miquel Mascaró Rafel Severa, Jaume Vives... Tot just ordenat, tenia només 23 anys, m'enviaren de **vicari a Porreres**, on hi havia un rector molt major, don Gabriel Adrover, que és el qui va fer

l'església de Cas Concos. Quan vaig arribar, lo primer que em varen dir va ser: "Vicari, no crec que aguantis molt aquí." I això?, vaig respondre. "Tots els qui venen a Porreres, al cap d'un parell de mesos se'n van." Què voleu dir? "Tenim un rector molt així, molt autoritari." Curiosament li vaig caure en gràcia i la meva estada a Porreres es va allargar bastants d'anys.

Aprofitava tots els estius per anar a l'estranger a suplir vicaris d'altres parròquies, bé a Anglaterra, a París, a Nord Amèrica o bé a Alemanya. Quan varen donar permís per poder dur clergymen jo era a Alemanya. En tornar a Porreres hi havia les festes de Sant Roc. Després de la missa major, vaig sortir de l'església vestit amb clergymen. Quan vaig ser defora, me mira una dona i me diu: "Vicari, i heu tornat un home" ¿Què voleu dir? I abans què era? Jo ja ho era un home. "No, va dir ella, ara sou un home."

Després d'uns anys, va venir a Porreres en Pere Torres, el nebot del nostre professor de teologia. Vaig estar amb ell una temporada i després em nomenaren **vicari de S'Arenal**. Aquí hi havia don Bartomeu Gomila, un senyor també bastant absolut i així com al primer rector, don Gabriel Adrover, li vaig caure en gràcia i ens vàrem entendre la mar de bé, amb el de S'Arenal no ens vàrem entendre tant. Era molt conservador i anava molt amb la gent més apoderada de S'Arenal per aconseguir coses per a l'església. Jo me feia amb la gent més normal, fins al punt que va passar el cas que vaig veure a Alemanya d'un capellà que era entrenador de futbol. Si aquest és entrenador, vaig pensar, jo ben bé puc ser futbolista. I vaig ser el **primer capellà futbolista** oficial d'Espanya que va jugar amb l'equip de Porreres i amb el de S'Arenal. Més tard, vaig arribar a fer tots els cursos d'entrenador de futbol i vaig entrenar l'equip de S'Arenal uns quants anys, de tal manera que el segon any aconseguírem d'estar a l'altura del Mallorca B.

En el Seminari tenia la fama de córrer molt ràpid. Me va pegar, ja major, la curolla de córrer. Anant un dia amb uns companys que corrien, vaig notar que, al cap d'un parell de segons, ja no podia quasi respirar. Estic molt malament, vaig pensar, mentre ells corrien i xerraven. Vaig agafar al peu de la lletra les indicacions de "Correr para vivir mejor" d'un autor americà i, al cap de dos anys, vaig fer **subcampió de Balears de marató de majors de 40 anys**. Per córrer, has d'estar preparat. Has de començar caminant en bones, córrer tirades curtes, aguantar uns minuts i tornar-hi. A causa d'un accident amb la moto del meu cosí, el peu me va quedar pla i córrer no és convenient. Ara, per mantenir-me en forma, vaig cada dia a nedar un poc a la mar d'aquí davant. Aquest va ser un dels motius pels quals vàrem escollir viure en aquest edifici de Cas Català, tenir la mar a prop.

L'estiu de 1965, quinze dies després de ser ordenats, en Joan Bestard i jo decidírem anar junts a Münster (Westfalen), al Nord d'Alemanya. En arribar allà eren devers les tres de la matinada i ens dirigírem cap al Seminari. Tocam a la porta i ens pregunten: *qui és que hi ha per aquí?* Venim de Mallorca, vàrem respondre. I ens obriren la porta. Aquí romanguérem i llavors cadascú se'n va anar a una parròquia diferent i ens trobàvem de tant en tant. En Joan Bestard ha continuat fidel cada estiu, sense fallar-ne cap, fent almanco quinze dies de substitucions a parròquies de diferents ciutats alemanyes. La seva gran alegria va ser quan el 2015, en celebrar a la Seu els cinquanta

anys de l'ordenació, va veure, ell no en sabia res, que més de vint feligresos de les parròquies alemanyes on hi havia fet substitucions havien vingut per unir-se a la celebració festiva del 50è aniversari. Realment impressionant.

Del 1965 al 1971, uns sis anys, vaig fer servei a Porreres. Els dos anys següents vaig exercir de vicari a S'Arenal i després vaig anar-me'n a Alemanya durant cinc mesos. Aquí vaig madurar la decisió de passar un any sabàtic per pensar el que volia fer. Passat l'any de reflexió, vaig anar a veure el bisbe i li vaig dir que havia decidit d'estar fora de servici d'una parròquia, però que aniria a Campanet, retirat del servici oficial, i si m'havia de mester, ajudaria el rector, don Miquel Femenias.

Més tard, després d'un any de reflexió i de maduració, vaig decidir canviar... Que no és fàcil, és tot un món nou. Sense feina, sense saber on has de fermar l'ase, has d'iniciar una altra vida, davant una societat que t'ha vist d'una manera i ara et veurà d'una altra radicalment diferent. El meu germà Pau, dedicat al món del turisme, a mi m'anaven molt bé els idiomes, me va aconsellar: ¿per què no proves de sortir d'aquí, conèixer primer l'ofici, el medi de vida, valer-te per tu mateix ? Després ja veurem lo que pugui venir, conèixer qualcú, formar una família i tirar endavant. Va ser el meu germà Pau que me va insinuar aquestes possibles sortides. Ell va estar també en el Seminari fins a filosofia. Va ser el primer que, estant ja fora del Seminari, va poder examinar-se del darrer curs de filosofia, gràcies a la intervenció de don Joan Soler a qui jo havia plantejat aquesta possibilitat. Tenint aprovats els tres cursos, va poder anar a Roma i treure's el títol de llicenciat en filosofia pura.

L'estiu del 74 vaig començar a conèixer aquest món del turisme. M'agradaven molt els idiomes. El primer any vaig residir en el mateix pis de Son Cladera on vivien en Jaume Obrador Soler i en Guillem Ramis. A l'hivern hi havia poca feina en el guiatge turístic i aprofitava aquesta minva de turistes per anar a l'estranger a millorar l'aprenentatge d'idiomes.

Una vegada vaig estar un poc introduït en la feina de guia, vaig pensar, ara és el moment de conèixer el món de la dona, un món quasi totalment desconegut per nosaltres i del qual no en teníem gaire experiència. Després d'iniciar diverses relacions, es donà la casualitat que vaig trobar a Àustria la dona que cercava, ella es mostrà interessada i jo també. I va anar molt bé la cosa. Em vaig casar amb Margitta Leschanz, d'Àustria, amb la qual tinguérem el primer fill, Adrià, i els altres dos fills bessons, en Fabià i n'Edith. **El primer de juliol de 1978 ens vàrem casar** a Àustria, a un poblet que es diu Grafenstein. A l'Ajuntament, el batle va fer un discurs tan emotiu que quasi em va fer plorar, més tal volta que el del capellà, que ho va fer també molt bé. El casament el fan allà molt festós. Primer, a ca-seva i després a una capella, com si anàssim aquí a l'oratori de Sant Miquel de Campanet. Després de la cerimònia fan un bon dinar, tot el capvespre hi ha tertúlia, ball, sopar, continua el ball i a mitjanit hi ha el costum, que es dona també a algun altre poble d'Ucraïna, de raptar la núvia. Pertoca al padrí anar a rescatar-la allà on es troba i per recuperar-la obliguen el padrí a pagar tot lo que han begut els qui se n'han duit la núvia. Després de casar-nos, vàrem venir a viure aquí i aquí hem estat sempre. Margitta es va integrar molt bé. Els diumenges

anàvem a Campanet a veure “mumare”. El temps que començàrem no hi havia massa recursos. “Mumare” ens donava mig pollastre o mitja gallina i amb això ens arreglàvem tota la setmana.

Respecte als **idiomes**, quan vaig estar de vicari a Porreres anava a donar classes, a la Puresa de Manacor, d'anglès comercial, de francès bàsic i de llengua castellana. També aquí a Palma, durant dos anys, vaig fer classe a l'IES Ramon Llull, però curiosament donava religió. Allò que de veritat m'estirava eren els idiomes i viure obert. A posta quan vaig conèixer el món del turisme, vaig dir això és lo meu. M'agrada estar amb la gent, estar obert a tota la societat, a conèixer més gent, sobretot en aquell moment en què tenia més ganes de moure'm. Ara estic aquí més tranquil i em fa més vessa l'activitat.

Don Francesc Batle, el millor professor que tinguérem a quint, de llatí i de francès, va ser qui em va despertar la curiositat pels idiomes i lo que encara ho va enfocar més va ser que, en el temps de “recreo”, i com tu saps a mi m'agradava molt jugar, amb en Guillem Ramis Moneny ens dedicàvem a estudiar alemany seguint el mètode “sense esforç”. Això que s'ha de fer molt d'esforç per estudiar alemany. Quan va venir don Joan Soler de sa Pobla, que sabia alemany, ell mateix ens donava una classe setmanal i, si qualche dia no podia venir, jo que ja duia una mica d'avanç, ajudava els companys.

De mica en mica, vaig anar aprenent alemany, anglès, francès, portuguès, a més, és clar, del català i castellà. Vaig anar també a Holanda. Allà, un senyor molt pacient amb mi me va aguantar tres setmanes fortes, amb concentració total. De tornada a Mallorca, me va corregir, segons la manera correcta de la llengua holandesa, el text de les excursions que jo havia escrit. I així a la feina també me defens en aquest idioma.

Ara he de dir que l'idioma que pentura he estudiat més i sé manco és el rus. Aquí t'hi perds. Com que els altres te surten tan bé, voldries que el rus et sortís igual. I no t'hi surt. En l'aprenentatge d'idiomes, has de ser com un infant petit, perdre la vergonya de ser corregit, de repetir. I tu te sents ja un poc major i estàs com empegueït davant els altres companys i pareix que no saps xerrar. Per ventura tens més vocabulari, però aquí dedins i no te surt. Enguany volia fer un any sabàtic de rus; però la professora em va demanar que m'apuntàs perquè falten alumnes en el darrer nivell de rus i jo estic en aquest nivell. Per això torn estar obligat no només a xerrar, sinó a fer els exercicis i a seguir la mateixa dinàmica i preocupació d'alumne.

A la feina de guia, me'n desfaig en portuguès, francès, italià, alemany, holandès, anglès i començ en rus, quan en el grup, a més de russos, hi ha parlants d'altres idiomes i has de donar només petites indicacions en rus.

Avui encara exercisc de guia en la situació anomenada de jubilació activa. Aquesta classe de jubilació et permet de rebre mitja pensió i continuar en l'activitat professional. Hi ha una altra modalitat de jubilació que et permet de rebre la pensió completa i continuar fent feina fins a una quantitat màxima de 9.000 €, havent de pagar l'IVA corresponent.

Et contaré de passada que em vaig trobar amb n'Agustí Serra, que va ser un dels qui més va lluitar, amb altres de la Península, per **aconseguir la pensió per als secularitzats**. Em va explicar que el màxim que han aconseguit és que els afectats puguin cotitzar els anys de ministeri que mancaven per a completar la pensió. Molt bé, però lo que jo dic, entre noltros, és que som fills, no diré d'una mala mare, sinó d'un pare i d'una mare irresponsables perquè em sembla que és l'única associació que hi ha en tot Espanya que no paga la Seguretat Social, sinó que se l'ha de pagar un mateix, quan hem fet sempre un servei ministerial dependents dels altres, fent tot allò que volien els altres, no érem nosaltres. A totes les altres associacions no només els han reconegut els anys, que ja és molt que ens ho reconeguin, però ara tenim un deute que hem de pagar noltros perquè en el seu moment no el va pagar ni l'Església ni l'Estat, havent fet un servei a la societat, com qualsevol altre servei social, des del punt de vista social o de costums. Ara, clar, dur això en el Tribunal d'Estrasburg, ho vaig consultar amb un assessor, ens duria potser devers 10 anys i si ho aconseguíem d'aquí a 10 anys només ho podrien cobrar els qui quedassin. L'única cosa que podem fer és pagar el deute tot d'un cop o anar-ho pagant cada mes descomptant de la pensió la quantitat corresponent.

ENTREVISTA

1. **Podríem ara encetar l'entrevista, si et sembla bé Bartomeu, fent una breu al·lusió al Campanet de la teva infància, “el poble blanc on ara tot riu i verdeja”, en poètica visió del gran mestre, Llorenç Riber⁽¹⁾. ¿Com era el Campanet dels anys 50 i 60 i com i d'on va sorgir la idea d'entrar al Seminari?**

La meua infància a Campanet va passar jugant tranquil·lament amb tots els nins que vivíem en el poble, en realitat una vida que podem qualificar de normal. Anava a una escola, en aquest cas particular, de la qual n'era mestre un concho d'un cosí meu.

El fet que sorgís la idea d'entrar en el Seminari, curiosament, es va deure a la casualitat que tenia un concho de Palma que havia estat en el Seminari fins a Teologia i llavors, per circumstàncies que em va explicar, va decidir sortir. Quan era en el Seminari es donà la coincidència que va començar la guerra civil i succeïren altres fets desagradables, però ell va quedar molt impactat de la vida del Seminari. Ell residia a Palma, però visitava molt sovint Campanet i “munpare” era un cosí que ell considerava com un germà, pel fet que ell, que era molt creient, tenia un altre germà que no creia en res. Aquest germà havia fet una gran fortuna a França, a Rouen precisament, al nord de França. Així que jo, de petit, vaig conèixer més el concho creient, l'oncle “místic”, que l'oncle “volterià” descrits a la “Minyonia d'un infant orat”⁽²⁾ de Mn. Riber. Es veu que jo, ja de petit, tenia interès de superació en tots els aspectes. I sentia “l'oncle místic” que comentava a “munpare”: *mira aquest al·lot teu, encara és jove i no pot entrar en el Seminari, però podria entrar en els franciscans d'Inca i fer amb ells l'ingrés per entrar després en el Seminari, on es dona una gran formació. És el futur.*

Jo simplement me vaig deixar dur d'aquestes circumstàncies i vaig anar a Inca a fer l'ingrés, tal com havia demanat el concho creient. I en aquell moment també vaig destacar en els estudis. Me volien donar una beca per continuar amb els franciscans, però jo ja havia decidit amb el meu oncle que aniria al Seminari perquè allà la formació encara era considerada superior. Amb aquest esperit vaig entrar en el Seminari quan tenia 10 anys. Tothom sap que allà duen una vida molt ordenada, del tot enfocada cap al ministeri sacerdotal, no a cap altra orientació. Per tant te deixes dur per aquelles circumstàncies i vas amb aquella bona fe i amb aquell esperit de superació i, si t'has de sacrificar, te sacrificues. Així vaig entrar en el Seminari.

2. **Hem citat l'il·lustre campaneter, Mn. Llorenç Riber, qui, els dos darrers anys de la seva vida, del 1956 al 1958, es refugià en l'escalfor familiar de la llar on va néixer per acabar el genial recorregut literari de la seva gran obra. Tu aleshores cursaves els tres anys de filosofia en el Seminari. ¿Tingueres ocasió de tractar-lo personalment i compartir amb ell alguna relació.**

Per sort, vaig tenir ocasió d'anar sovint durant les vacances a ca seva mateix, no només tot sol sinó també amb en Bartomeu Palou Romillo, que ha complert ja 86 anys i va concelebrar el dia de la VI Diada d'Amics del Seminari celebrada a Campanet. Igualment amb en Jaume Bennàssar, rector de Sant Jaume que fa un parell de mesos ens va deixar. Per cert, jo vaig animar en Jaume Bennàssar a venir amb mi a Roma per fer els estudis de filosofia a l'Angèlicum. O sia que, amb Mn. Riber vàrem passar molts d'horabaixes agradables perquè ell tenia una conversa molt entretinguda, era molt ric de vocabulari i coneixia a fons la literatura dels clàssics de la llengua llatina. En aquell moment encara estàvem en l'etapa de filosofia, però veníem de l'anterior etapa d'estudi del llatí, les obres de Ciceró, de Cèsar, i la literatura de Riber està molt inspirada en els textos dels clàssics llatins. La traducció

de les obres de Virgili, l'Eneida, les Geòrgiques i les Bucòliques és d'una extraordinària qualitat i perfecció. Era un home molt senzill, no donava la impressió d'aquell gran saber que tenia.

No només freqüentàvem Mn. Riber. També teníem converses molt interessants amb don Miquel Gual, un excel·lent capellà que, per desgràcia, va tenir un any dolent amb el rector del poble de destinació, no el deixava actuar i ell va quedar tan frustrat d'aquesta convivència que va optar per fer-se capellà castrense. Tenia una cultura extraordinària. Amb ell podies parlar de qualsevol tema: de biologia, de flora, de tot, tenia una cultura amplíssima, de tal manera que el rector de Campanet, don Miquel Femenias, el renyava dient-li: tu t'hauries de dedicar com a mínim a fer crítica d'obres científiques. I ell s'hi negava. Ho sabia tot; si parlaves amb ell, t'expressava el seus coneixements, però no volia anar més enllà.

3. En les fites biogràfiques has fet al·lusió a Agustí Serra, que inicià el servei ministerial a Campanet el 1956 i fins el 1960, tal com figura en l'entrevista que li férem al número anterior de la revista. La seva estada a Campanet coincideix amb la teva etapa de seminarista. ¿què en recordes del pas de don Agustí com a jove vicari de Campanet?

De don Agustí hi ha que reconèixer que la seva experiència com a vicari de Campanet va ser molt positiva, en el sentit que va saber, en aquells temps dificultosos, reanimar el poble i actuar molt bé ajudant a la gent. Coincidíem durant les vacances. Record que era molt actiu. Sempre al costat de la gent, organitzava totes les festes de tipus religiós. Record molt bé, guard encara les fotos, quan va fer actuar el meu germà Pau, com a Papa infantil, revestit amb els ornaments i la tiara corresponents a l'alt càrrec.

4. Amorosits els caires cantelluts de les vivències pel pas conciliador dels prop de seixanta anys transcorreguts, ¿com podries expressar el que et va donar, en l'aspecte cultural, psicològic i religiós, la llarga etapa de formació en el Seminari i com t'ha servit en la teva vida posterior?

En l'aspecte cultural, he de dir que realment va ser molt positiu, pel fet que allà et dediques, pràcticament a temps complet, a l'estudi, a la pregària i a jugar, a aquestes combinacions. Culturalment, t'obre tots els camps: hi entra la filosofia, la teologia, la història, tot, o sia que és una formació molt completa que te dona tot el que necessites per al servei al qual t'has de dedicar. Des del punt de vista psicològic, s'ha de dir que t'ajuda a tenir un gran domini de tu mateix, un alt poder de concentració en un mateix, cosa que has de valorar molt positivament. El fet d'estar internat te treu de tot el món, tu has de mirar d'estar en tu mateix; en cas que vinguin circumstàncies no agradables, has de tenir la capacitat de superar-les. I això sí, t'ho dona.

Cert que allà se formava sobretot en la fe en Jesús. Diuen que la fe mou muntanyes. De fet, en la vida passa això. Te dona actitud positiva davant qualsevol circumstància, vengui lo que vengui. Altres critiquen la manera d'enfocar-ho, jo crec que psicològicament és molt positiu. Una persona ha

de ser qui és i ha de madurar ella mateixa. De tot lo que te diguin, tu agafa sempre lo positiu.

Ara, quant a l'aspecte religiós... Aquí està la gran qüestió. Fins a quin punt, religió... Per a nosaltres, és molt mal de contestar això. Clar que un potser especialista en una ciència determinada i l'altre no tenir una idea com cal, com pot passar en política i pot passar en religió. Per mala sort, política i religió han anat molt conjuntades, ara no ens hi ficarem.

En conjunt, tenc una visió molt positiva del Seminari. Si, he de dir positiva, així com a altres els sembla que no. A mi m'ha ajudat molt per tenir autosuficiència humana. A pesar que pugui estar enfocat des de l'aspecte religiós, a mi m'ha donat molta de força.

5. Poc després de ser ordenat, t'envien a prestar servei ministerial com a vicari a Porreres i, uns anys més tard, a la parròquia de s'Arenal de Palma. ¿Què en destacades d'aquelles inicials responsabilitats pastorals?

Les responsabilitats pastorals que vaig tenir són les que varen fer que me dugués bé amb el primer rector, que era major i conservador, però mirava molt pels nins i jo li vaig ajudar molt fent-me responsable dels nins. Després, vaig dedicar-me especialment als joves i als matrimonis. Fins i tot Jaume Santandreu va venir de vegades a Porreres a donar alguna "xerrada" i això va ajudar molts de matrimonis a dur-se millor.

Parlaré d'unes anècdotes, tot respectant el secret de confessió, que varen venir de nou als casats que venien a confessar-se. A vegades, a l'hora de donar-los la penitència, en lloc de fer-los resar un parenostre, els recomanava això: si no te dus molt bé amb el teu home, per què no li fas un bon sopar o el convides a una festa? Una penitència més realista i efectiva. Resar és molt fàcil. A veure, estau malament, idò cercau alguna acció que vagi bé a la parella. O sia, que va ser una activitat molt bona, aquesta dedicació als matrimonis i als joves, de tal manera que a Porreres me vaig sentir molt ben acollit per la gent i encara ho recorden. Quan pas per allà se'n recorden del "vicarió".

I quant al futbol, en arribar a Porreres, després de la meva primera estada a Alemanya, em van fer saber que cada any solien fer un partit de futbol de fadrins contra casats. "Jo m'hi apunt", vaig dir de seguida. I amb qui anirà, amb els fadrins o amb els casats? Jo aniré amb els fadrins, vaig contestar. Les monges pentura se casen amb Crist, però noltros no mos casam amb l'Església, no la conec a aquesta senyora. Ja no dúiem sotana en aquell moment, però els vaig dir: per jugar, me posaré la sotana i me l'arremangaré; però tots voltros heu d'anar també disfressats perquè és un partit de festa. I vaig fer dos gols!!! Tot d'una em digueren: Vicari, has de fitxar amb l'equip de Porreres.

Aquesta curolla meva pel futbol no li va caure molt bé al rector de s'Arenal perquè jo feia un poc més curta la missa si no me deixava anar d'hora al futbol. Li deia: *jo ja n'he dit dues de misses, si vostè no diu aquesta, hauré de fer el sermó més curt perquè a tal hora me n'he d'anar.*

6. ¿Quina creus que va ser la causa o les causes que et portaren a la inalterable decisió de deixar el ministeri de prevere? ¿Com vares viure el procés de la teva secularització?

El procés i la causa, tot va junt, causa i procés. Tu vas madurant personalment, vas llegint, veus l'Església com actua, veus que en certa manera està un poc fora de la societat, com si visqués en un altre món. Hi va haver a França el moviment del “*sacerdote obrero*”. Aquí també alguns intentaren implantar-lo, aquest moviment. Jo, en principi, volia continuar, però, passat un temps, vaig pensar de deixar-ho. No te sé explicar exactament la causa. En certa ocasió, me va dir en Saturnino Pesquero: *mira, jo he volgut ser com una pedreta de l'estructura de l'Església, una pedreta que fuig perquè aquesta estructura se'n va per avall i perquè en pugui pujar una altra de nova.* En certa manera, aquesta imatge d'en Saturnino m'explica un poc lo meu. Me dona aquesta impressió. L'Església està un poc fora de la realitat, encara que diguin que estructuralment està dins la realitat.

Tu diràs, bé, si hi hagués hagut la possibilitat de fer lliurement l'opció del celibat i poder-te casar, tu haguessis continuat. No t'ho puc dir. Potser sí, potser no. Com això en aquell moment era impossible, vaig dir no, jo surt, jo surt i ja està.

El procés no va ser gens fàcil de pair perquè has estat molts anys en què la gent t'ha vist d'una manera, et tractaven de vostè i et besaven la mà, tenies només 23 anys i havies d'actuar com un senyor madur, com diu la paraula “presbítero”. Havies de donar consells als altres i certament teníem una formació cultural, però no de vivència, la qual cosa podia servir, però... no ho sé. És discutible que un capellà casat pugui ajudar més als altres matrimonis pel fet de viure ell mateix circumstàncies semblants, perquè la teva família pot ser d'una manera ben diferent d'una altra família.

De tota manera, en aquell moment vaig veure clar que no, que no havia de seguir exercint de capellà, que podia tenir un altra vida més activa i arrelada en la realitat. No sé com explicar-t'ho millor. Sabem que molts han passat una crisi forta per causa d'aquest assumpte. I no només capellans; hi ha seminaristes que deixaren el Seminari i pareix que el fet de no haver continuat els sap més greu a ells que no a mi que vaig sortir després d'uns anys de capellà. Record el cas de Mateu Galmés, que morí fa anys, una persona extraordinària dedicada a l'edició dels seus DVD, de Mallorca i de la vida pagesa, que sempre va lamentar-se d'haver deixat el Seminari.

7. En la nova situació elegida, et vas veure compromès a emprendre nous camins laborals i restar obert a la recerca de la parella amb qui compartir la nova vida. Et vares casar amb Margitta Leschanz, la parella estimada procedent d'Àustria, amb la qual tinguéreu el fill major, n'Adrià i els altres dos fills bessons, en Fabià i n'Edith.

Fes un breu recorregut per les etapes de formació universitària, de l'extens i intens aprenentatge d'idiomes i de les diferents tasques laborals exercides en la nova professió de guia turístic.

Respecte de la formació universitària, vaig aprofitar els nostres estudis per fer dos cursos a la filial de la Universitat de Barcelona, a l'Estudi General Lul·lià de Palma. L'avantatge que teníem els qui havíem fet en el Seminari els tres cursos de filosofia era que ens permetia d'anar a l'Angèlicum de Roma i treure en dos semestres l'especialitat de filosofia pura. Vaig anar a Roma fent un poquet de “*filibuster*”, com va comentar algú. Estant de vicari a Porreres, donava classe a Manacor, cursava filosofia en el Lul·lià de Palma i no sé quantes activitats més, tot al mateix temps i encara volia anar-me'n a Roma per treure l'especialitat de filosofia.

Vaig anar a veure el bisbe, Rafael Álvarez, jo anava en clergyman, i els del palau me diuen: *així te presentes al bisbe?* Ell, de darrera la porta, ho va sentir. *Pasa Bartolomé. ¿Qué pasa, cómo te encuentras, qué tienes que explicarme? Estás en todo. ¿Cómo te las arreglas?* Li vaig respondre: *una cosa después de la otra, señor obispo.* Així me'n vaig sortir.

El secretari del Lul·lià me va aconsellar que la primera setmana m'assegués a la primera fila, que els professors vegin la teva cara; un mes abans dels exàmens també et poses allà davant. Així ho vaig fer i va anar tot bé. Vaig treure filosofia amb bona nota i tot, de tal manera que hagués pogut treure el doctorat; però en aquell moment no m'interessava. Tenc, idò, el títol de filosofia pura per la Universitat de Barcelona i per l'Angèlicum de Roma.

Dels idiomes ja n'hem parlat a bastament en el resum biogràfic. No obstant això, de totes les suplències fetes els estiu, voldria destacar la que vaig fer a Nova York, a la parròquia de “Our Lady of Mercy Church” situada a “Stone avenue” de Brooklyn. El rector d'aquesta parròquia era molt professional; en canvi, el vicari tenia un cert estil hippy, feia tres anys que no es tallava els cabells, portava una cabellera enorme, però era una persona molt vàlida que es feia molt amb els joves. Jo me dedicava més als vinguts de Puerto Rico. El segon any volia anar a Chicago, on tenia un amic amb qui havia estat a Roma, va ser precisament la mateixa Universitat de Roma la que me va convidar a passar-hi un estiu, però no me deixaren. “*Una semana, padre, y después, aquí*”. Així ho vaig fer i vaig tornar a repetir un altre estiu a Nova York, aprofitant aquesta ocasió per matricular-me a la Universitat de Nova York només d'anglès, per millorar l'idioma.

Els altres idiomes els he anat aprenent de forma autodidacta, sobretot a l'hivern, quan l'exercici de guia em deixava més temps lliure. L'únic que no he après de forma autodidacta, i és el que manco domin, és el rus. Aprendre la llengua russa és com fer un viatge a Sibèria: passes milers de quilòmetres i només veus bosc i bosc. En la llengua russa només veus paraules i paraules amb les corresponents excepcions. Hi ha tot un llibre només per al genitiu plural, amb les diverses formes i múltiples excepcions.

8. ¿Com valores l'exercici de la tasca professional de guia turístic que has exercit al llarg de tants d'anys?

Personalment, ha estat el meu mitjà de vida. M'ha donat, a més a més, la

manera de tirar endavant la família. Gràcies al domini de tots aquests idiomes, he tengut més possibilitats de feina. Llevat del primer any i d'enguany, que en el novembre he estat sense feina, al llarg d'aquests 40 anys he tingut feina quasi sempre. Ara, això ha davallat molt. L'exercici de guia m'ha permès de conèixer gent d'altres nacions, m'ha fet millorar els coneixements, sempre he tengut curiositat i interès per anar aportant nous plantejaments relatius a la història de Mallorca o als llocs històrics o artístics, a tot allò que fa referència a donar a conèixer l'illa als que ens visiten. Va un poc lligat això al caràcter propi de la professió.

9. La professió de guia turístic, a més d'oferir la informació adequada sobre els llocs emblemàtics i els edificis històrics i artístics de Mallorca, inclou també una referència a la llengua i a la cultura pròpies i als nostres personatges cabdals: Ramon Llull, Costa i Llobera, Llorenç Riber, Miquel dels Sants Oliver...?

Per a aquesta gent que ens visita, diguem que el personatge més universal és Ramon Llull. Els altres són personatges d'interès més aviat local, no general. En contades ocasions he tengut grups que s'han interessat per les figures d'àmbit més local. Amb un grup de farmacèutics vàrem visitar la cartoixa de Valldemossa. La meua cosina, que com a farmacèutica formava part d'aquest grup, es va interessar per conèixer en aquesta visita coses i persones de renom més lligat al poble. Pots fer referència a les figures esmentades, però és evident que no són ni de molt tan rellevants com ho és Ramon Llull. Aquest sí que és una figura universal que s'ha de donar a conèixer més encara del que es fa habitualment.

10. La creixent aflluència de turistes a les Illes Balears fins a límits de massificació difícilment suportable a les temporades d'estiu ha esdevingut la font principal i quasi única de l'economia de la nostra Comunitat. Des de la teua experiència professional, a part dels guanys econòmics, quins altres efectes ha generat aquesta vinguda massiva de visitants?

Malauradament hem de dir que l'aflluència massiva de turistes ha donat i dona encara uns efectes molt negatius. Ens ha portat sens dubte uns guanys econòmics, però ecològicament és molt elevat el preu que ha calgut pagar: paisatge, contaminació... Dir això pareix que va en contra de la feina que jo faig, però mira, segons la informació que he pogut llegir, no sé si és

vàlida o no, les multituds de set o vuit mil turistes que ens arriben amb cada creuer deixen una quantitat desmesurada de brutícia. Mirant tot l'anell de la costa, llevat de la Serra de Tramuntana sortosament controlada per raó de ser patrimoni de la humanitat, tota la resta s'ha maltractat. Aquí on visc jo mateix, a dues passes de la mar, s'ha permès construir-hi grans edificis i els de darrere no poden veure res. Déu ens guard d'un "ja està fet". S'Arenal, un extens arenal envoltat de pinar, com ha canviat! S'ha perdut per la poca previsió de futur: per no edificar d'una manera escalonada, apartant-se cent, dos-cents metres de la mar. I llavors, els guanys econòmics, per a qui són? Per als grans senyors que ja tenen molts de doblers. I els altres, què? On hi ha servei per a tres treballadors, només n'hi ha un i aquest ha de fer el servei de tres. Els molts guanys econòmics han donat molta de feina, però a costa de què?

Ara tenim totes aquestes plagues que arrasen els camps perquè hem deixat de cuidar-los. Record que abans, quan era petit, en venir de vacances, passàvem amb "munpare" fins a tres vegades per baix dels ametlers per collir totes les ametles i eliminar el rostoll. Ara, tot es deixa perdre, es podreix. No hem sabut dir: fins aquí podem arribar.

Ahir mateix vaig llegir al diari: millor si, per haver imposat l'ecotaxa, arriba un milió manco de turistes. L'ecotaxa, pens que hauria de ser el triple de lo que és, això sí, aplicar-la a refer lo que s'ha fet malbé. Com deia "munpare", els mallorquins només reaccionam quan feim el caragolí i en fer el caragolí vol dir que estam a punt de morir. No sé si hi som a temps de reaccionar. No es fa res; bé, alguna cosa es fa, però s'hauria de fer molt més.

Ara ens sentirem forasters dins ca nostra. La barriada de Santa Catalina pareix que s'ha convertit en un gueto suec. Ho tenen tot i no s'integren en absolut. I no parlem d'altres grups ètnics que són per aquí i van a una gran velocitat, però sembla que els responsables o no se n'han donat compte o fan els ulls grossos. Sense ser racista ni xenòfob, no sé si cultures tan poc compaginables amb la nostra causaran més conflictes entre les diverses generacions i grups ètnics, malgrat l'exemplar convivència de les tres cultures que defensava el nostre Ramon Llull.

11. En la nostra societat secularitzada d'avui, penses que és raonable creure en el Déu de Jesús i consolidar la certesa que Déu continua actuant en la nostra història contemporània?

Et diré que sí, fins a un cert punt. Quan vaig esser a Anglaterra hi havia un grup d'una secta crec que mormònica que em va proposar fer-me dels seus. Els vaig contestar: si m'oferiu una persona que superi lo que Jesús ha dit i fet per tots noltros, jo me faré dels vostres. Fins ara cap persona ha superat el missatge de Jesús: comprendre, estimar aquell que t'odia, que et fa mal. Encara que no siguis una persona creient, Jesús té uns valors que són els que poden ajudar a millorar la societat i la convivència. El fet que hi hagi persones que actuen d'acord amb aquesta fe en Jesús, fa que encara ens mantinguem vius i convisquem bé. Jo crec que es dona la personificació de Jesús en aquesta bona gent que hi creu. O sigui, és raonable avui creure en el Déu de Jesús.

12. Quines accions creus que hauria d'emprendre l'Església avui per salvar el seu futur i ser capaç de fer-se present en la societat contemporània?

Ja ho va dir Joan XXIII: hem d'obrir finestres, hem d'obrir portes, hem d'obrir portes en molts d'aspectes. En certa manera, molta d'aquesta gent que ha sortit del ministeri sacerdotal podria seguir ajudant l'Església, si aquesta llevàs l'obligació del celibat. I si les dones poguessin accedir al sacerdoci. Per què no? Tenen molt que dir, les dones.

Per altra part, ja veus el papa actual com se n'ha anat a viure fora del palau vaticà, a la residència de Santa Marta. Encara hi ha massa estructura oficial en l'Església que imita l'estructura de la societat civil. Veus Jesús i compares com vivia Jesús. Bé, clar no podem avui viure com vivia Jesús; però tota aquesta "pompositat cerimonial" sembla com una representació teatral. En certa manera, resulta guapo això: l'esplendor radiant de la Seu, el vermell lluent dels vestits... La gent que ho fa de bona fe, no per fer teatre, té molt de valor, però no crec que sigui lo que Jesús havia imaginat que es faria i no s'adiu massa amb els valors contemporanis, pareix encara de l'edat mitjana.

L'Església ha d'obrir portes, moltes finestres, estar oberta a tota aquesta evolució de la societat d'avui. Avui dia no té sentit l'obligació del celibat. Què idò, t'has de fer protestant? No, perquè tots els altres valors de l'Església catòlica serveixen. Si dins el ritu catòlic ortodox està permès, per què no entre nosaltres? Crec que en el futur arribarà l'opció lliure del celibat, però està enrere i no sé si noltros ho arribarem a veure.

(1) Llorenç Riber Campins, de la poesia "A on vull morir"

(2) Llorenç Riber, La minyonia d'un infant orat: l'oncle rabelesià, l'oncle volterià i l'oncle místic:

(3) FOTO DEL SEMINARISTA JUGANDO AL FÚTBOL

<http://www.secretosdemadrid.es/seminaristas-jugando-al-futbol/>

Esta imagen fue tomada en 1959 en el Seminario Conciliar de Madrid, en ella vemos a unos novicios que aprovechan su rato libre para disputar un partido de fútbol. En el momento de la foto, el seminarista Lino Hernando, que en el momento tenía 21 años, hace una plástica estirada en busca de atajar un balón imposible. El vuelo de su sotana parece ir a cámara lenta mientras la pelota mantiene firme su trayectoria en busca de un ángulo imposible para el arquero.

LINO HERNANDO HERNANDO el 19 MARZO, 2016 00:09

Soy Lino Hernando Hernando. Hoy 78 años. Párroco de Nuestra Señora de Covadonga de Madrid. Ya mis rodillas muy desgastadas por el deporte y la artrosis. Aquella foto fué en un recreo después de comer. Entonces vestíamos sotana. En los partidos de futbol jugábamos con chandar. Eramos muy felices. Habia una gran alegría entre todos. No jugábamos con sotana por penitencia. Simplemente no habia mucho tiempo para ponernos traje deportivo. Llevo 55 años de sacerdote y sigo contento aunque no puedo correr. Hago algo de natación.

Cavil·lades d'un desenfeinat

RECORDS D'UN "CLUB" QUE ES CONVERTÍ EN UN "CLÂP"

Jaume Sancho

Quan anàvem a VII (c. 60-61) en Miquel Nigorra va fundar un "Clâp"

i va ser la primera vegada en tota la vida que jo vaig sentir pronunciar aquest nom d'aquesta manera, perquè fins aleshores un "Club" havia estat sempre un "Club", de tota la vida. En Miquel va marcar tendència i a partir d'aleshores aquell nom va cobrar magnificència i personalitat i ja mai més les coses tornaren a ser com abans: Aquell club d'en Miquel es convertí en "**Es Clâp**". I així fou com, per a nosaltres, la paraula "Clâp" es convertí en nom propi i cap altre club del món arribarà mai a ser un **Clâp**, per matí que s'aixequi. Només aquell.

Jo, que sempre em solia ficar en totes les mogudes, li vaig ajudar a moblar i decorar aquell cap de passadís que s'havia enginyat a trobar just arran de les obres i obtenir les vènies per a convertir-lo en el nostre *Clâp*. Arramblàrem del gabinet de Física amb tot quant cartell d'animals o plantes hi trobàrem i n'omplírem les quatre parets. Aconseguírem també de no sé on unes dues dotzenes de llibres vells, una petita prestatgeria que es convertí en una petita biblioteca, una taula no massa grossa i unes quantes cadires que tampoc sé d'on sortiren però que miraculosament no s'esfondraren ni resultaren especialment incòmodes.

I vet aquí com, en qüestió de dies, muntàrem un *Clâp*. Només es guardava memòria de cosa semblant del Seminari vell – un antecedent que resultà decisiu per aconseguir els permisos adients de part dels superiors – amb la fundació de "Can Putifar", de venerable memòria.

Per als qui no estigueu posats en aquest tema de "Can Putifar", antecedent oficiós del nostre *clâp*, convé que pegueu una llegida ràpida al que conta Mn. Francesc Caimari al respecte:

"No, no era cap mala casa! Can Putifar era un lloc molt decent i una sala molt digna. Estava reservada als seminaristes majors que ja no anaven a jugar, perquè tenien sedes, lumbago, ulls de poll o s'alè curt ...

Aquells senyorets podien passar tot el recreo dins aquella cambra acollidora. Era una mena de Cèrcol Mallorquí, o un començament de lo que ara està de moda: Una residència de la Tercera Edat.

El nostre Can Putifar estava molt ben adornat, ja que fórem els primers clients d'aquesta novetat en el Seminari. Fou per això que mos servírem d'una infinitat de santets de guix que hi havia en el Seminari (Eren els esbossos de les estàtues de marbre del retaule de Sant Bernat de la Seu). Los policromàrem, i los col·locàrem amb molta dignitat. Hi havia també allà dins unes làmines de Catequesi, il·lustrades amb motius de l'Antic Testament, i entre elles n'hi havia una sobretot hermosa, era la d'EN PUTIFAR. Aquesta fou col·locada al mig i fou com el Patró d'aquella cambra. Això serà CAN PUTIFAR ! diguérem.

Allà dins hi teníem resos, xerrades i qualque envestida del superior de torn. Però tothom respectà el nom unànimement escollit per al nostre Patró: SANT PUTIFAR.

Avui dia, aquella sala és el despatx del Jutge Eclesiàstic." ¹⁾

Que jo recordi, en el nostre *Clâp* no hi havia ni resos ni arrambatges dels superiors, i tampoc hi havia santets de guix, sinó que estava decorat més científicament amb cartells de flora -i sobretot de fauna- del gabinet de Física. Si nosaltres haguéssim seguit l'antic criteri de "Can Putifar" per a la nominació del nostre *Clâp*, ben bé li haguéssim pogut posar "Can Llagost"... o "Can Granot" ! Tanta era la quantitat de bestiar que s'hi establí.

Per respecte a l'antecedent "*Putifar*" vaig suggerir, sense èxit, posar-li "*Es Puti-clâp*"...

Se veu que en el Seminari sempre hi ha hagut tendència a aprofitar tot allò que es té a mà. Així que, si ells tenien moltes per trobar santets, a nosaltres tampoc ens faltà enginy per arregussar animals de tot pelatge, escata, closca o ploma ! Aquesta vegada li tocà rebre al Museu del gabinet de Física. Jo en tenia les claus i jo ho tenia ben clar: Tret de Catalunya, que és dels catalans, i Mallorca, que és dels alemanys, tot lo d'Espanya és dels espanyols ! Així que, "*el que no era a un cap era a l'altre*": No robàrem res al museu, ho distribuïrem.

D'aquest aspecte decoratiu del *Clâp*, el mateix *Cronicó* en volgué fer menció expressa:

"Es de VII han beneït sa seva llar o foganya, que se diu "Hogar" en foraster i "Clep" en anglès. Dedins pareix un parc zoològic: hi ha peixos, aranyes, caragols, papallones, cadeneres i de tant en tant hi sol entrar qualche 'ase'; D. Pep troba que hi ha animals de la mar, de l'aire i de la terra i que sobretot aquests, es de la terra, són es qui més hi abunden; ara que mos agradaria sebre a qui se referia". ²⁾

Doncs bé, dins aquell desaprofitat racó, estremadura d'avançada, proa o avantguarda del Seminari cap a noves fronteres -fent partió ja amb les mateixes obres que avançaven tira-tira i any rere any en el que seria el darrer passadís cap a la "Domus" i a la definitiva entrada i façana-, allà hi tinguérem el nostre "*refugium peccatorum*" i allà s'hi començaren a fer i a sentir alguns ingenus i innocents comentaris precursors dels que – anys després – es convertirien en les famoses "*ventades*" que havien d'assolar "*l'ancien régime*", tot just quan aquell cap de passadís arribàs al seu natural destí. Mirat en perspectiva, sembla com si, a mesura que avançava l'edifici, s'anava acostant també al seu final de trajecte en tots els sentits d'aquest terme: Acabar el Seminari perquè deixàs de ser el Seminari.

Quinze anys (1953-1968) poden semblar curts, però dins ells hi cap tot un cicle - inici, esplendor, decadència i enderroc -d'una mentalitat i d'un món en vertiginosa mutació, que els habitants d'aquella Casa sempre percebérem com una "*perpetua immutabilitas*"; com els qui - creient posar els peus fermes sobre el planeta- ni s'adonen ni perceben que estan rodant a immensa velocitat. El món rodava sota els nostres peus sense que nosaltres mai sentíssim, ni tan sols pressentíssim, el que estava passant, fins que el volcà esclatà amb feresa davall els nostres peus i a tots semblà un col·lapse totalment imprevisible. Era el preu que es pagava per haver volgut viure sempre amb els ulls clucs i les orelles tapades: Després d'haver resat un Pare nostre a Santa Teresa i una novena al Patriarca Sant Josep, "*tothom a jeure ... i el cap tapat!*". Ja s'havia establert el criteri un vespre de tard dins Can Rasca:

- "*Tot va tort ... -digué algú- El món va molt malament ...*"

- "*Au idò! Anem a jeure!*", va conclure Don Toni Esteva,³⁾ home pràctic i expeditiu com pocs... Home de poques voltes i gens afectat de futileses o converses i lamentacions retòriques.

Així anaven les coses... i així s'afrontaven els problemes.

El Seminari nou havia estat possiblement un *bon somni ... Però tingué un mal despertar!*.

¹⁾ F. Caimari Alomar, Records del meu seminari. Pàg. 61

²⁾ CRONICÓ, Burxinant per dins ca nostra. Novembre 1960, dia 13, diumenge.

³⁾ v. Joan Bauzà, Si el món va malament ... MODÈLICS i modelicons, nº 4. (Febrer 2004). Pàg. 3.